

Tussenevaluatie

Een Slimmer Collegejaar

Definitief rapport / Juni 2025

Tussenevaluatie

Een Slimmer Collegejaar

Definitief rapport / Juni 2025

Auteur: Pauline Modderman, KWINK groep

In nauwe samenwerking met: Alexandra Schouten-Voskamp, Susan Geurtsen
en Babeth Zantinge (UvA), Aida Tunovic en Robert Lagarde (EUR)

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	3	4. Eerste opbrengsten van de pilots	14
1.1 Bijlage bij de Managementsamenvatting	5	4.1 Verschillende soorten opbrengsten en inzichten	14
2. Achtergrond en doel van de tussenevaluatie	6	4.2 Opbrengsten en inzichten over het anders inrichten van het collegejaar	14
2.1 Aanleiding en achtergrond pilots Een Slimmer Collegejaar	6	4.3 Opbrengsten en inzichten over de vormgeving van het onderwijs binnen het bestaande collegejaar	18
2.2 Reflexieve monitoring en ontwikkelingsgericht evalueren	7		
2.3 Leeswijzer	7		
2.4 Core Team SCJ	12	5. Overkoepelende reflecties voor het vervolg	20
2.5 Focusgroepen	12		
3. Start, inhoud en voortgang van de pilots	8	Bijlagen	23
3.1 Start van de pilots	8	Bijlage 1. Activiteiten in het kader van reflexieve monitoring	23
3.2 Interventies	9	Bijlage 2. Onepagers	24
3.3 Relatie tussen de pilots en Rust en Ruimte in het collegejaar	11		
3.4 Betrokkenheid van de doelgroepen	12		
3.5 Fase waarin de pilots zich bevinden	12		

1. Managementsamenvatting

Deze tussenevaluatie rapporteert over de voortgang en eerste opbrengsten van de landelijke pilot “Een Slimmer Collegejaar”, geïnitieerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).¹

Over de pilots ‘Een Slimmer Collegejaar’

Vijftien universiteiten en een hogeschool hebben in totaal 43 gefinancierde pilots gestart, met als doel om het aantal onderwijs- en/of tentamenweken op een verantwoorde wijze terug te brengen, en/of bestaande onderwijsactiviteiten slimmer in te richten, zodat de werkdruk van zowel docenten en ondersteunende staf als van studenten wordt teruggebracht.

Binnen de 43 pilots zijn tal van interventies ingezet. Interventies die regelmatig zijn ingezet zijn het creëren van meer reces of onderwijsvrije weken, zicht krijgen op het curriculum om zo bijvoorbeeld overlap te identificeren, anders (niet-summatief) toetsen en anders inrichten van het scriptieproces.

Eerste opbrengsten van de pilots

De tussenevaluatie is uitgevoerd tweeënhalf jaar na de start van de pilots. De meeste pilots hebben in deze eerste jaren al inzichten opgedaan en/of interventies ingezet die geleid hebben tot meer rust en ruimte. Deze inzichten en opbrengsten zijn in de tussenevaluatie uitgebreid beschreven. Er zijn eerst inzichten en opbrengsten beschreven die gerelateerd zijn aan het anders inrichten van het collegejaar. Deze inzichten zijn ingedeeld aan de hand van drie ‘knoppen’ waaraan gedraaid kan worden om het collegejaar slimmer in te richten. Deze drie knoppen zijn geïdentificeerd in een internationale vergelijking die 2024/begin 2025 is uitgevoerd door Dialogic, Oberon en CHEPS (in opdracht van het ministerie van OCW).² Vervolgens zijn opbrengsten en inzichten opgenomen uit interventies die gericht zijn op het optimaliseren van het onderwijs binnen de bestaande inrichting van het collegejaar.

Overkoepelende reflecties voor het vervolg

Interventies voor rust en ruimte

We concluderen dat drie interventies relatief vaak zijn ingezet, én die over het algemeen worden gezien als

¹ Zie ook op de website: [Een slimmer collegejaar - Universiteit van Amsterdam](#)

² Dialogic, Oberon en CHEPS (2025). Tussen papier en praktijk: een internationale vergelijking van het Nederlandse collegejaar.

succesvol voor het creëren van rust en ruimte in het collegejaar. We raden opleidingen/instellingen die meer rust en ruimte willen creëren dan ook aan om in ieder geval deze drie interventies te overwegen:

1. Een korter collegejaar: langere zomerperiode en/of kerstvacances.
2. Verminderen van het aantal toetsen en/of herkansingen.
3. Een minder vol curriculum en vervolgens voorkomen dat vrije ruimte wordt ingevuld met verplichte nieuwe activiteiten/ stof.

Rust en ruimte voor alle betrokkenen

Veel pilots zijn met name gericht op rust en ruimte voor studenten en docenten, en niet of minder op rust en ruimte voor de ondersteunende staf. We raden pilots aan om de ondersteunende staf tijdig en regelmatig te betrekken bij de opzet en uitvoering van de pilots, en oog te hebben voor de werkdruk die interventies bij de ondersteunende staf opleveren.

Starten met kleine interventies en inzetten op (reflexief) monitoren

Een van de ervaringen vanuit de pilots is dat het kan helpen om met een kleine of minder ingrijpende interventie te starten, om vervolgens gedurende de pilot bij te sturen en te bezien of er meer interventies nodig zijn. Bij deze aanpak raden we de pilots aan om uitgangspunten of succesfactoren te bepalen dan wel te herijken, en hier regelmatig met alle doelgroepen (studenten, docenten én ondersteunende staf) op te reflecteren.

Onderzoek naar normuren

Door pilotdeelnemers is enkele keren als belemmering voor interventies de 1680-uren norm genoemd. Tegelijkertijd is ook genoemd dat de norm geen onoverkomelijke

belemmering hoeft te vormen. Een aanbeveling voor de pilot is om in de resterende looptijd van de pilots expliciet aandacht te besteden aan de normuren en de vraag of de 1680 uren norm een belemmering vormt voor de pilots. Maak hierbij gebruik van de inzichten uit de internationale vergelijking

Tot slot

De komende anderhalf jaar zal de reflexieve monitoring worden voortgezet, om nog meer inzicht te krijgen in de bijdrage van de interventies aan meer rust en ruimte in het collegejaar, en wat hierin wel en niet werkt. Naarmate de pilots hun interventies afronden en evalueren in 2025 en 2026, kan in de eindrapportage mogelijk ook inzicht worden gegeven in de bijdrage van stelselmatige ingrepen, zoals een reductie of flexibilisering van de urennorm, aan meer rust en ruimte in het hoger onderwijs.

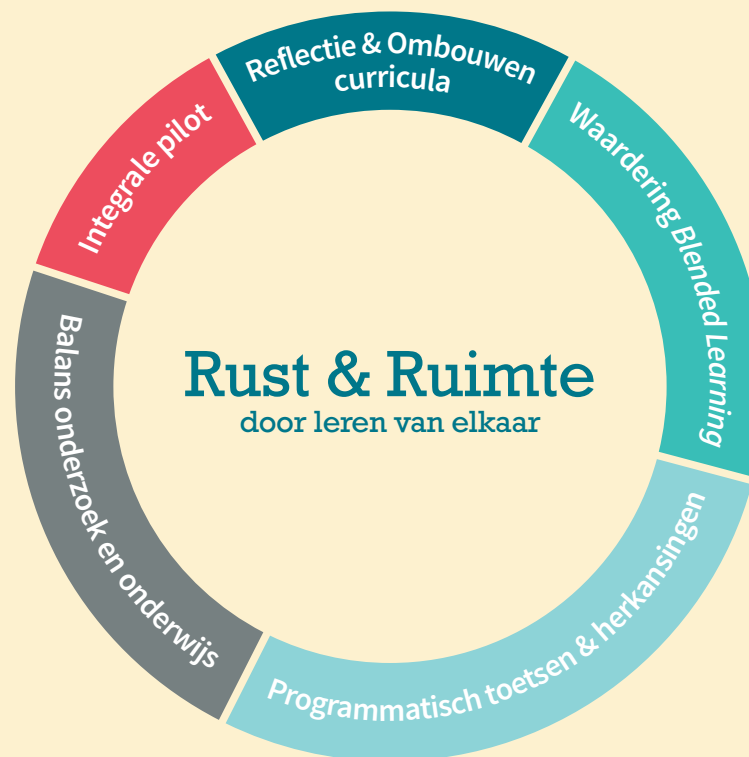
1.1 Bijlage bij de Managementsamenvatting

Interactief overzicht van de pilots per instelling en ingedeeld per pilotthema

Dit is een interactieve visualisatie van de pilots per thema. Door op de naam van een thema te klikken kom je bij de lijst van instellingen, die pilots voeren in het betreffende

thema. Door in deze lijst op de naam van een instelling te klikken kom je bij een overzicht van interventies in de pilots. Dit zijn momentopnames tijdens werkbezoeken van de pilottrajecten, die een iteratief karakter hebben. Via de cirkelknop kom je terug op deze pagina.

Achter dit document kan deze informatie ook worden doorgebladerd. De informatie is opgehaald tijdens werkbezoeken in 2024 en 2025.

2. Achtergrond en doel van de tussenevaluatie

2.1 Aanleiding en achtergrond pilots Een Slimmer Collegejaar

De Jonge Akademie heeft in 2021 het advies “Een slimmer academisch jaar” gepubliceerd waarin zij constateren dat het Nederlands academisch jaar in vergelijking met het buitenland relatief lang en intensief is. Dat veroorzaakt volgens de Jonge Akademie een hoge werkdruk voor studenten, docenten en onderzoekers en laat weinig tijd over voor onderzoek en andere wetenschappelijke kerntaken.

Nadat een werkgroep naar aanleiding van dit advies in juli 2022 een voorstel voor pilots “Een Slimmer Collegejaar” opgesteld,³ heeft de minister van OCW in oktober 2022 colleges van bestuur uitgenodigd om deel te nemen aan pilots in het kader van “Een Slimmer Collegejaar”.⁴ Op 28 maart 2023 gaf het ministerie van OCW het startsein voor een vierjarige landelijke pilot naar “Rust en Ruimte” in het collegejaar. Instellingen konden

deelnemen aan de pilots, met als doel om het aantal onderwijs- en/of tentamenweken op een verantwoorde wijze terug te brengen, en/of bestaande onderwijsactiviteiten slimmer in te richten, zodat de werkdruk van zowel docenten en ondersteunende staf als van studenten wordt teruggebracht.

Per instelling konden maximaal drie pilots worden aangevraagd voor de periode 2023 tot en met 2026. Per pilot is €75.000 per jaar beschikbaar gesteld. Het totale budget op basis van de toekenningen bedroeg circa €14 miljoen. De bijdrage is verleend in de vorm van een verhoging van de onderwijsopslag van de instellingen.

³ Voorstel voor pilots ‘een slimmer collegejaar’ – juli 2022. Bijlage bij: ministerie van OCW; Brief aan ho-instellingen over pilots “Een Slimmer Collegejaar”; 4 oktober 2022.

⁴ De brief is verstuurd naar alle universiteiten en twee hogescholen die hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn in deelname aan de pilots.

2.2 Reflexieve monitoring en ontwikkelingsgericht evalueren

De afzonderlijke instellingen hebben, binnen de kaders van de landelijke pilot “Een Slimmer Collegejaar”, eigen pilots ontwikkeld die aansluiten bij de centrale thema’s die zijn gekozen. Op landelijk niveau worden de opgedane kennis en resultaten met elkaar gedeeld en gemonitord. De Erasmus Universiteit Rotterdam en de Universiteit van Amsterdam hebben de rol van penvoerders. De penvoerders organiseren kennisdelingsactiviteiten, faciliteren landelijke afstemming tussen de pilots en zijn verantwoordelijk voor de monitoring en het opleveren van de tussen- en eindrapportage. De penvoerders betrekken verschillende stakeholders bij de kennisdeling over “Een Slimmer Collegejaar”: LSVb, ISO, UNL, de Jonge Akademie, NVAO, de Onderwijsinspectie, SURF, de Vereniging Hogescholen, het Comenius Netwerk en het ministerie van OCW. De minister van OCW heeft bij de start van de pilots aangegeven na twee jaar te willen bekijken wat de eerste opbrengsten van de pilots zijn en in overleg met de oorspronkelijke stakeholders te bepalen of bijsturing al dan niet wenselijk is.

Voor de monitoring en tussenevaluatie van de pilots SCJ is gekozen voor reflexieve monitoring en ontwikkelingsgericht evalueren. Bij reflexieve monitoring en ontwikkelingsgericht evalueren ligt het accent op leren en bijsturen, om zo structurele verandering te bewerkstelligen. De focus is dus leren, en niet verantwoorden. De doelen van de reflexieve monitoring en ontwikkelingsgericht evalueren zijn:

- Inzicht krijgen in de bijdrage van de interventies aan meer rust en ruimte in het collegejaar.
- Inzicht krijgen in wat werkt, wat niet werkt en wat kan worden aangepast

In december 2023 is in het projectplan *Een Slimmer Collegejaar* aandacht besteed aan de visie en doelen en de uitvoering van de monitoring en de evaluatie van SCJ. In overleg met de penvoerders en het Core Team van “Een Slimmer Collegejaar” (bestaande uit vertegenwoordigers van de deelnemende instellingen) zijn de activiteiten in het kader van de reflexieve monitoring en tussenevaluatie vervolgens steeds nader ingevuld en waar nodig bijgesteld. In bijlage I is opgenomen welke activiteiten zijn ingezet.

2.3 Leeswijzer

De tussenevaluatie is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 3: de interventies die in de pilots zijn ingezet en de fase waarin de pilots zich bevinden.
- Hoofdstuk 4: een overzicht van de eerste opbrengsten van de pilots, wat werkt en wat knelpunten zijn.
- Hoofdstuk 5: overkoepelende reflecties en aanbevelingen voor het vervolg.

3. Start, inhoud en voortgang van de pilots

3.1 Start van de pilots

Eind 2022 hebben veertien universiteiten en één hogeschool voorstellen gedaan voor pilots “Een Slimmer Collegejaar”. Deze voorstellen zijn bevestigd door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Vanaf 2024 is ook de Technische Universiteit Delft aangehaakt met twee pilots. Er gold een maximum van drie gefinancierde instellingen per pilot. Alle instellingen nemen deel met drie pilots, behalve de Universiteit voor Humanistiek (1 pilot), de Theologische Universiteit Apeldoorn (1 pilot) en de Technische Universiteit Delft (2 pilots). In totaal zijn 43 pilots gefinancierd. De pilots konden aangevraagd worden binnen vijf thema’s:

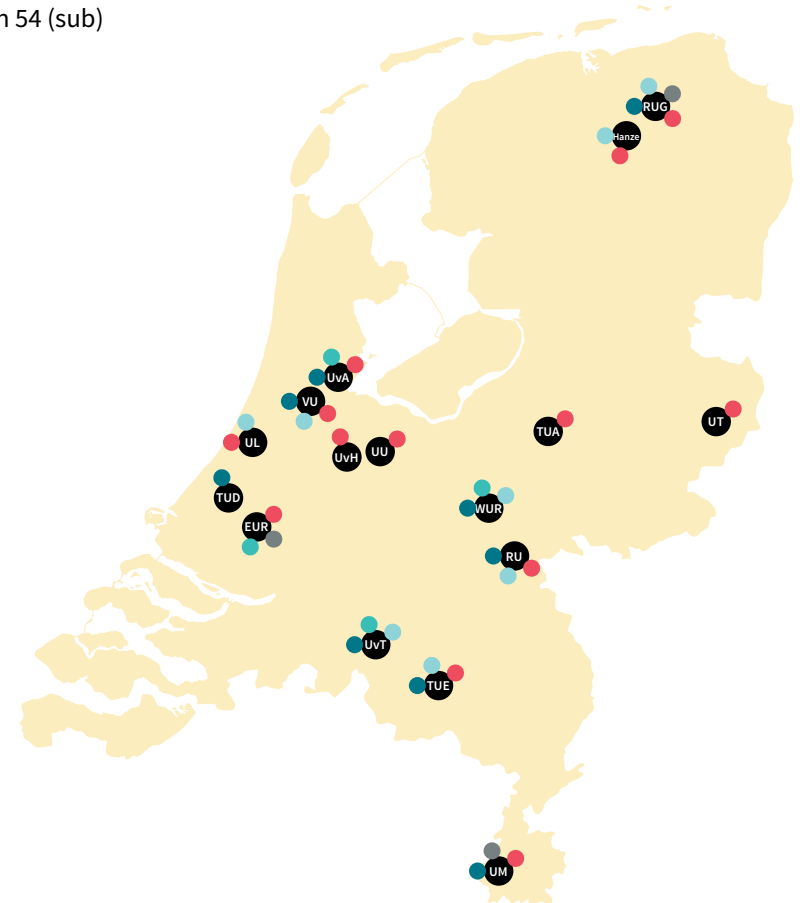
1. Reflectie en oefening ombouwen curricula
2. Waardering van blended learning
3. Programmatisch toetsen en herkansingsweken
4. Concentreren vs. Verspreiden onderwijs- en onderzoekstaken
5. Integrale pilot (een combinatie van 1 t/m 4)

Veel instellingen hebben ervoor gekozen om meerdere subpilots op te zetten. Het gaat dan bijvoorbeeld om een interventie die op twee opleidingen is ingezet, waarbij in de praktijk sprake is van twee subpilots die separaat van elkaar ‘draaien’. Het aantal subpilots per instelling varieert

van 1 tot 8. In totaal zijn bij de zestien instellingen 54 (sub) pilots opgezet.

Deelnemende instellingen en pilotthema’s

- Reflectie en oefening ombouwen curricula
- Waardering van blended learning
- Programmatisch toetsen en herkansingsweken
- Concentreren vs. Verspreiden onderwijs- en onderzoekstaken
- Integrale pilot (een combinatie van 1 t/m 4)

3.2 Interventies

Vanuit de hoofdthema's (zie paragraaf 3.1) zijn interventies uitgedacht. Sommige interventies zijn door relatief veel pilots ingezet en andere interventies zijn specifiek voor een of enkele pilots. Hierna is eerst een aantal interventies beschreven die bij veel instellingen terugkomen. In de laatste paragraaf zijn voorbeelden opgenomen van interventies die bij een of enkele pilots voorkomen.

Reces of onderwijsvrije weken

Alle pilots richten zich op interventies die het collegejaar "slimmer" inrichten. Vijf pilots omvatten (ook) expliciet het inkorten van het collegejaar. Dit zijn vier pilots van de Rijksuniversiteit Groningen en één pilot van de Universiteit Maastricht. Het gaat dan om interventies die meer weken reces realiseren, tijdens kerst of in de zomer. Reces is een periode zonder geplande curriculaire activiteiten, geen extra-curriculaire activiteiten georganiseerd door de opleidingen, geen (her)tentamens en geen deadlines.⁵

Er zijn daarnaast zeven pilots die interventies inzetten waardoor er meer onderwijsvrije weken zijn, en mogelijk op termijn ook langer reces. *Onderwijsvrije* weken zijn weken zonder geplande curriculaire onderwijsactiviteiten, waaronder lezingen, tutorials, seminars en verplichte thesisbegeleiding. Activiteiten die in deze weken wel plaats kunnen vinden zijn zelfstudie, coaching/mentoring en groepswork inclusief deadlines.⁶ In een van de pilots van de Erasmus Universiteit Rotterdam is bijvoorbeeld het rooster zo aangepast dat studenten eerder klaar zijn met hun scriptie, waardoor er ruimte ontstaat om een keuzevak te volgen. Binnen een van de pilots van de Universiteit

Maastricht wordt gekeken naar het mogelijk invoeren van reflectieweken. De opleiding Bouwkunde van de Technische Universiteit Delft voert meer reflectiemogelijkheid in door twee Persoonlijke Ontwikkelingsweken (POW) in het collegejaar te organiseren.

Slimmer Academisch Jaar – Erasmus Universiteit Rotterdam

Het rapport van De Jonge Akademie "Een Slimmer Academisch Jaar" heeft een veranderopgave in gang gezet die inmiddels meerdere trajecten omvat. Zo zijn parallel aan de landelijke pilots "Een Slimmer Collegejaar" (SCJ) vijf universiteiten* op bestuurlijk en instellingsniveau van start gegaan met een duurzame herziening van het jaarrooster, onder de noemer Slimmer Academisch Jaar (SAJ).

Enkele universiteiten die deelnemen aan zowel de pilot SCJ als het SAJ-traject zien een positieve samenwerking en op onderdelen synergie tussen meer bestuurlijk gedreven SAJ-trajecten en (vaak) bottom-up pilot initiatieven. Jantine Schuit, rector van de Erasmus Universiteit Rotterdam, is enthousiast over deze positieve samenwerking tussen trajecten en merkt op: "Het gebruik van zowel bottom-up als top-down initiatieven heeft een aanzienlijke impuls gegeven aan het duurzaam inrichten van een slimmer academisch jaar binnen de EUR. Ik merk dat we in ons academisch jaar door de pilots en het SAJ-traject momenteel grote stappen maken met betrekking tot het creëren van meer rust en ruimte voor studenten en docenten. Rust en ruimte die idealiter leiden naar zowel werk- en studiedrukverlaging als naar mogelijkheden voor studenten en docenten om interfacultair

⁵ Definitie uit 'Erasmus Universiteit Rotterdam - Strategic Implementation Plan Smarter Academic Year' (4 juli 2024).

⁶ Definitie uit 'Erasmus Universiteit Rotterdam - Strategic Implementation Plan Smarter Academic Year' (4 juli 2024).

samen te werken.”

De projectleider betrokken bij een van de pilots van de Erasmus School of Law (Slimmer inrichten van het scriptietraject/meesterproef), onderschrijft dit sentiment. Het SAJ-traject, dat het academisch jaar inkort en meer rust- en samenwerkingsmomenten inbouwt, gaat namelijk gepaard met een curriculumherziening. In dit geval wordt de SCJ-pilot gebruikt om het curriculum op een innovatieve manier in te richten, wat hand in hand gaat met het kortere academische jaar. Concreet wordt nu binnen de faculteit gekeken hoe dit vernieuwde scriptietraject kan worden opgeschaald naar andere opleidingen.

* TU Delft, Radboud Universiteit, Universiteit Utrecht, Universiteit Maastricht en EUR

Zicht op curriculum

Twaalf pilots begonnen met zicht krijgen op (een deel van) het curriculum van een opleiding: de inhoud van de vakken, de leerlijnen, toetsmomenten et cetera. Hierbij wordt bijvoorbeeld geanalyseerd of er in een vak minder stof aangeboden kan worden door overlap in het curriculum te identificeren. Daarnaast kan worden gekeken of er piekmomenten zijn waarop voor meerdere vakken een toets of deadline is ingepland. Soms wordt bij het inzichtelijk maken van het curriculum gebruik gemaakt van curriculuminformatiesystemen. Deze interventie is een eerste stap in de pilots: nadat zicht is verkregen op het vakaanbod, toetsen en deadlines kan het vak of het curriculum worden herzien, bijvoorbeeld door het aantal toetsen te verminderen of door bepaalde vaardigheden niet meer in meerdere vakken te laten toetsen.

Deze interventie zien we bijvoorbeeld bij de pilot van de Universiteit voor Humanistiek. Hier volgen de docenten workshops om hun vak aan te passen, omdat het aantal collegeweken per periode ingekort wordt. De Universiteit Tilburg onderzocht voor minoren of het aangeboden aantal studie-uren en de daaruit voortkomende werklast redelijk zijn.

Anders toetsen

Tien pilots voorzien interventies die gericht zijn op anders, niet-summatief toetsen, bijvoorbeeld formatief of programmatisch.

Verschillende vormen van toetsen die in de pilots terugkomen⁷

Summatief toetsen: toetsen die leiden tot een beslissing over een student, bijvoorbeeld zakken of slagen en toelaten of afwijzen (Van Berkel, et al. 2017)⁸. Deze toetsen worden vaak gebruikt om vast te stellen in welke mate de beoogde leerdoelen zijn behaald. Bijvoorbeeld tentamens, scripties en eindpresentaties.

Formatief toetsen: toetsen met als primair doel het leren verder te helpen (Blackwell & William, 2005). Een toets is formatief wanneer de uitkomst wordt gebruikt om de doceeractiviteiten aan te passen zodat aan de leerbehoeftes van de student voldaan kan worden, bijvoorbeeld met tussentijdse (peer)feedback.

Programmatisch toetsen: toetsen waarbij informatie uit meerdere (formatieve en summatieve) meetmomenten systematisch wordt verzameld en gecombineerd om zowel

het leren te ondersteunen als om uiteindelijk een goed onderbouwd oordeel te vormen over de voortgang en bekwaamheid van de student (Baartman, et al. 2022). Bijvoorbeeld portfolio's met feedback, reflecties en observaties.

Voor deze interventies geldt dat het om een complexe onderwijsontwikkeling gaat. Naast herontwerp van toetsing is ook een herinrichting van het curriculum nodig. Ook zijn soms nieuwe digitale systemen nodig (zoals voor een portfoliosysteem) en vragen deze interventies om andere vaardigheden van docenten. Daarom waren de pilots die zich hiermee bezighouden op het moment van de tussenevaluatie veelal nog aan het uitdenken *hoe* hun gekozen interventie er precies uit zou zien en/of hoe deze tot uitvoer kan worden gebracht.

Een aandachtspunt rondom formatief toetsen dat door meerdere pilots al wel is benoemd, is dat formatief toetsen voor docenten juist tot een hogere werkdruk kan leiden. Formatief toetsen kan meer tijd kosten en vraagt andere vaardigheden van docenten.

Scriptieproces anders inrichten

Zeven pilots passen interventies toe gericht op het anders inrichten van het scriptieproces, om te borgen dat studenten aan het einde van hun master de benodigde (onderzoeks)vaardigheden hebben opgedaan en om de werkdruk voor studenten en/of docenten te verlagen. Een interventie binnen een pilot van de Universiteit Maastricht is bijvoorbeeld het fors verlagen van het aantal vereiste woorden voor de masterscriptie van 30.000 naar 15.000.

⁷ Er zijn ook andere vormen van niet-summatieve toetsen, die in de pilots (nog) niet terugkomen.

⁸ Deze vormen van toetsing kennen definities die in kleine mate uiteenlopen. Er is gekozen voor deze specifieke definities, omdat deze aansluiten bij de definities die door de deelnemende instellingen worden gehanteerd.

Onder andere bij één van de pilots van de Universiteit Leiden en één van de pilots van Erasmus Universiteit Rotterdam is overgegaan van een scriptie aan het einde van de master naar een portfolio-aanpak. Het opdoen van onderzoeksvaardigheden is nu verweven in allerlei vakken gedurende de masteropleiding en studenten werken gedurende het jaar aan hun portfolio of meesterproef. Gedurende het jaar wordt er vaker en eerder gewerkt aan de benodigde onderzoeksvaardigheden. Deze pilot is niet zozeer gericht op rust en ruimte voor studenten, maar op de studeerbaarheid van de master en aansluiting op de arbeidsmarkt voor studenten. Voor docenten zou dit kunnen leiden tot meer rust en ruimte, doordat de schrijf- en onderzoeksvaardigheden gespreid over het collegejaar – met diverse deadlines - worden aangeleerd en niet tijdens de scriptiebegeleiding op het eind.

Onderzoek of inventarisatie

Voor negen pilots geldt dat onderdeel van de pilot een onderzoek, inventarisatie of evaluatie is. Zo is de Technische Universiteit Eindhoven gestart met een nulmeting, waarbij universiteitsbreed is opgehaald hoe wordt aangekeken tegen de “Academic Calendar” en werkdruk. De resultaten zijn gebruikt om de vervolgpilots in te richten. Voor een van de pilots van de Universiteit Maastricht wordt binnen de pilot onderzocht wat de impact is geweest van een eerdere interventie van ongeveer tien jaar geleden. Toen is het academisch jaar ingekort en zijn een onderwijsvrije periode en een preparation week geïntroduceerd.

Overige interventies

Naast bovengenoemde interventies die relatief vaak voorkomen binnen de pilots, zijn er specifiekere interventies die bij één of enkele pilots terugkomen.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Al inzetten bij toetsing en/of nakijken
- Bijlesbot (chatbot) voor administratieve/praktische informatie
- Minder herkansingen
- Intrinsieke motivatie van studenten stimuleren
- Werken met vormen van onderwijs die als “werkplaats” kunnen worden omschreven
- Dag- en weekrooster aanpassen
- Reflectie centraal door docenten als development coach in te zetten
- Tutorgroepen opgezet

3.3 Relatie tussen de pilots en Rust en Ruimte in het collegejaar

Alle pilots zijn opgezet met als doel om te onderzoeken welke interventies kunnen leiden tot meer rust en ruimte in het collegejaar en wat hierin wel en niet werkt. De instellingen waren vrij om in te vullen wat “rust en ruimte” precies betekent. Deze keuze heeft geleid tot een grote variëteit aan interventies.

Sommige instellingen zijn gestart met een nadere invulling van wat rust en ruimte is en hoe dit gemeten kan worden. De meeste pilots zijn gestart met een interventie, en halen gedurende de looptijd van de pilots bij docenten, studenten en/of ondersteunende staf op wat de ervaringen zijn.

Sommige instellingen vatten rust en ruimte op als werkdruk. Voor andere pilots gaat het letterlijk om rust tijdens het jaar in de vorm van onderwijsvrije weken. Andere invullingen van rust en ruimte zijn “student- en docent-welzijn” en “minder stress”. De relatie tussen de andere vormen van toetsen en rust en ruimte is verschillend

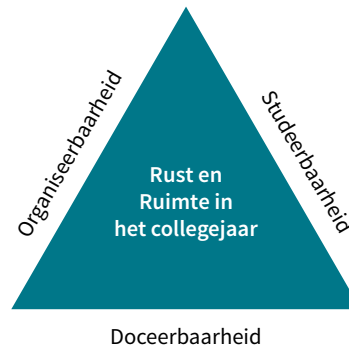
beschreven. Eén van de pilots beschrijft dat het inbouwen van meer tussentijdse leermomenten en het verminderen van het aantal summatieve toetsmomenten leidt tot een betere spreiding en een verlaging van de werkdruk van studenten en docenten. Een andere pilot beschrijft dat als docenten ontwikkelingsgericht werken en formatief handelen, studenten beter weten waar ze aan toe zijn, wat rust en ruimte geeft.

De mate van concreetheid van de beschrijving van de doelen en activiteiten van de pilots verschilt. Een voorbeeld van een concrete omschrijving is: “De persoonlijke ontwikkelweken na het eerste en het derde kwartaal zorgen voor docenten en studenten voor ademruimte tussen de kwartalen (en projecten in die kwartalen). Docenten hebben rust om na te kijken en voor te bereiden, studenten hebben tijd voor contemplatie, inspiratie of perspectief”. Een voorbeeld van een algemenere omschrijving waarbij de link met Rust en Ruimte nog minder concreet is: “Met programmatisch toetsen hopen we student- en docentwelzijn te bevorderen en de werkbelastbaarheid te verbeteren”.

3.4 Betrokkenheid van de doelgroepen

Voor de interventies in de pilots zijn drie doelgroepen relevant: docenten, studenten en ondersteunende staf. Om tegemoet te komen aan de belangen van deze drie doelgroepen is het van belang dat de opleiding studeerbaar, doceerbaar en organiseerbaar is.

De drie doelgroepen worden op verschillende manieren en in verschillende mate betrokken in de pilots.

Studenten

Bijna alle (sub)pilots zijn in ieder geval gericht op rust en ruimte voor studenten. Van de 47 (sub)pilots waarover de tweede ronde voortgangsreflecties is ingevuld, gaven 46 aan dat de interventie als deze slaagt leidt tot rust en ruimte voor studenten. Bijvoorbeeld door meer reces of onderwijsvrije weken, door minder te toetsen of door een minder vol curriculum. Ook zijn er interventies gericht op het vergroten van de mogelijkheden voor zelfregie en zelfautonomie voor studenten.

Studenten worden vaak betrokken bij de pilots via focusgroepen, waarin gevraagd wordt naar hun ervaringen met de ingezette interventie. Ook worden regelmatig via vak-evaluaties de ervaringen van studenten opgehaald. Bij sommige pilots zijn studenten ook aan de voorkant betrokken, de Universiteit Twente betreft studenten bijvoorbeeld bij het curriculumherontwerp. Tot slot zijn er interventies waarbij studenten betrokken worden bij het geven van onderwijs, bijvoorbeeld in het kader van het StuKO programma (Student Kwalificatie Onderwijs), onder andere bij de Vrije Universiteit Amsterdam).

Docenten

Van de 47 (sub)pilots waarover de tweede ronde voortgangsreflecties is ingevuld, gaven 42 aan dat de interventie als deze slaagt leidt tot rust en ruimte voor docenten. Rust en ruimte voor docenten wordt bijvoorbeeld gecreëerd door onderwijsvrije periodes, spreiding van toetsing en de inzet van AI tools bij het feedback geven aan studenten.

De meeste pilots worden grotendeels uitgevoerd door docenten van de betrokken opleidingen. Ook halen veel pilots input op over de ervaringen van docenten met de ingezette interventies.

Ondersteunende staf

Een iets kleiner deel van de pilots is (ook) gericht op rust en ruimte voor de ondersteunende staf. Van de 47 (sub)pilots waarover de tweede ronde voortgangsreflecties is ingevuld, gaven 35 aan dat de interventie als deze slaagt leidt tot rust en ruimte voor de ondersteunende staf. De ondersteunende staf wordt in verhouding ook minder gevraagd naar hun ervaringen met de ingezette interventies.

3.5 Fase waarin de pilots zich bevinden

Het opstarten van de pilots kost tijd. Bijvoorbeeld omdat er ten tijde van de aanmelding van de pilot een eerste idee was, dat eerst nog uitgewerkt moest worden. Of omdat de eerste stap binnen de pilot was om zicht te krijgen op het curriculum, waarbij in het tweede jaar interventies ingezet gaan worden gericht op het creëren van rust en ruimte. Ook is in voortgangsreflecties en gesprekken regelmatig genoemd dat externe ontwikkelingen maakten dat er minder tijd was om te besteden aan het opzetten van de pilots. Het gaat dan om bezuinigingen in het hoger

onderwijs en veranderingen zoals het wetsvoorstel voor de Wet internationalisering in balans (WIB).

In november 2024 gaven 29 pilots aan zich in de uitvoerings- of definitiefase te bevinden. Regelmatig zijn er in deze pilots al wel inzichten opgedaan. Uit de 2e ronde voortgangsreflecties (februari 2025) blijkt dat van 33 pilots de verwachting is dat deze eind 2026 afgerond zijn. Met afgerond wordt bedoeld dat de interventie is geëvalueerd, waardoor bepaald kan worden of de pilot blijvend ingezet of opgeschaald zal worden. 9 pilots verwachten dat de pilot eind 2026 niet afgerond zal zijn, 5 pilots weten het niet (de voortgangsreflecties zijn ingevuld over 47 v/d 54 subpilots). Pilots die eind 2026 nog niet afgerond zijn geven hiervoor verschillende redenen, waaronder: de pilot wordt in september 2026 geïmplementeerd, het jaar is voor een periode van drie jaar ingekort (tot 2026/2027) en het initiatief staat in verband met bezuinigingen 'on hold'.

4. Eerste opbrengsten van de pilots

4.1 Verschillende soorten opbrengsten en inzichten

De meeste pilots hebben in de eerste jaren inzichten opgedaan en/of interventies ingezet die al geleid hebben tot meer rust en ruimte. In februari 2025 hebben 28 van de 47 subpilots waarover een voortgangsreflectie is ingevuld aangegeven dat de pilot is geëvalueerd en/of dat er is gemonitord. Voor 7 subpilots geldt dat de voortgang van de pilot is gemonitord/geëvalueerd. De andere 21 subpilots hebben (ook) de invloed van de pilot op studenten, docenten en/of staf gemonitord of geëvalueerd. Op verschillende onderwerpen zijn inzichten en opbrengsten gedeeld.

De interventies binnen de pilots zijn in te delen naar interventies die gericht zijn op het anders inrichten van het collegejaar en interventies gericht op het optimaliseren van de vormgeving van het onderwijs (meestal binnen de bestaande inrichting van het collegejaar). Ten behoeve van het anders inrichten van het collegejaar is in 2024/begin 2025 een internationale vergelijking uitgevoerd door Dialogic, Oberon en CHEPS (in opdracht van het ministerie van OCW).⁹ In deze internationale vergelijking zijn drie 'knoppen' geïdentificeerd waaraan gedraaid kan worden

om het collegejaar slimmer in te richten.

Hierna zijn eerst de inzichten en opbrengsten beschreven die gerelateerd zijn aan het anders inrichten van het collegejaar. Hiervoor lopen we de drie knoppen uit de internationale vergelijking langs. Vervolgens gaan we in op de opbrengsten en inzichten uit interventies die gericht zijn op het optimaliseren van het onderwijs binnen de bestaande inrichting van het collegejaar.

4.2 Opbrengsten en inzichten over het anders inrichten van het collegejaar

4.2.1 Knop 1: intensiveren of spreiden van onderwijsactiviteiten

Conclusies uit de internationale vergelijking

De eerste knop is *intensiveren of spreiden van onderwijsactiviteiten*. Hierbij staat de omvang en de timing van onderwijsactiviteiten centraal. De volgende vragen zijn daarbij relevant:

- Hoeveel weken per jaar wordt daadwerkelijk onderwijs aangeboden?

⁹ Dialogic, Oberon en CHEPS (2025). Tussen papier en praktijk: een internationale vergelijking van het Nederlandse collegejaar.

- Hoeveel periodes kent een studiejaar (semester/ trimester/ kwartielen)?
- Worden vakken apart of in blokken aangeboden?
- Hoeveel vakken/blokken worden parallel aangeboden?
- Wat is de verdeling tussen contactmomenten, laboratoriumuren/practica en zelfstudie?
- Wat is de lengte en status van vakantie (onderwijsvrije) periodes?

De onderzoekers concluderen met betrekking tot de intensiteit van onderwijsgerelateerde activiteiten het volgende: 1) zowel studenten als docenten geven aan dat het inkorten van het collegejaar kan bijdragen aan het verlagen van werkdruk, mits de vrijgekomen ruimte ook echt vrij blijft; 2) Respondenten zien het mogelijk maken van variatie in het aantal uur per EC als een kansrijke knop om aan te draaien; 3) Als het Nederlandse collegejaar ingekort wordt, lijkt verdere intensivering amper mogelijk. Een inkorting van het collegejaar betekent daarom waarschijnlijk dat de inhoud van het curriculum teruggebracht zal moeten worden en 4) een semesterstructuur is in vrijwel alle landen in de vergelijking de standaard, behalve bij Nederlandse opleidingen. Het overstappen naar een semesterstructuur heeft voor- en nadelen.

SCJ-pilots gericht op de intensiteit van onderwijs

In de keuze tussen intensiveren of spreiden van onderwijsgerelateerde activiteiten, is in de pilots vooral intensivering van onderwijsactiviteiten te zien. Zoals beschreven in paragraaf 3.2 zijn in verschillende pilots interventies ingezet die gericht zijn op het creëren van een langer reces of onderwijsvrije weken. Pilots die de opbrengsten hiervan al

hebben geëvalueerd, delen positieve resultaten. Genoemd is bijvoorbeeld dat de pilot heeft geleid tot een veel rustiger zomerperiode voor studenten, dat studenten de week met alleen herkansingen prettig vinden en dat studenten, docenten en ondersteunende staf unaniem blij zijn met het kortere collegejaar en de langere, ononderbroken zomervakantie. De studieresultaten zijn hierbij niet omlaaggegaan. Dit blijkt uit focusgroepen die zijn georganiseerd en/of vragenlijsten die bij studenten zijn uitgezet.

Om te komen tot een langer reces of onderwijsvrije weken is een curriculumherziening nodig. Dit om te voorkomen dat dezelfde stof, hetzelfde aantal colleges en hetzelfde aantal toetsen in een kortere periode doorlopen moeten worden. Over dit proces zijn de volgende inzichten gedeeld:

- Communicatie en het meenemen van docenten, studenten en ondersteunende staf is heel belangrijk. Door de medezeggenschap een plek te geven in, bijvoorbeeld, een stuurgroep, wordt hun betrokkenheid groter. Regelmatige bijeenkomsten van zo'n stuurgroep vergemakkelijken het afstemmings- en consultatieproces. Specifiek helpt de betrokkenheid van personen die het onderwijslogistieke proces goed kennen.
- Het helpt om workshops voor docenten te organiseren om hun vak te herzien, want docenten zijn niet altijd op de hoogte van het gehele curriculum en hun vak hierin. Daarnaast nemen docenten niet altijd de tijd om cursussen echt opnieuw vorm te geven, en kiezen soms voor de makkelijke oplossing om stof te schrappen (wat de onderwijskwaliteit niet altijd ten goede komt).¹⁰

- Er is ook een aantal knelpunten genoemd, waar meerdere pilots tegenaan zijn gelopen bij het inzetten van interventies om onderwijsactiviteiten te intensiveren en/of te spreiden:
- De beschikbare zaalcapaciteit beperkt de mogelijkheden om te schuiven met onderwijs.
- Voor zowel docenten als studenten kan het lastig zijn als het jaarrooster gaat verschillen van andere opleidingen. Voor docenten omdat ze vaak in meerdere opleidingen vakken geven, en hierdoor bijvoorbeeld het vak bij de ene opleiding nog doorloopt en bij de andere opleiding juist al een nieuw vak begint. Voor studenten geldt dat een afwijkend jaarrooster lastig kan zijn voor sociale activiteiten, omdat studenten van andere jaren/studies dan op andere momenten tentamenperiodes (en vakanties) hebben.
- Centrale regelgeving of normen staan soms in weg, bijvoorbeeld een gecentraliseerde aanpak voor roostering en planning binnen de instelling, die het lastig maakt om een onderwijsvrije week te realiseren (in paragraaf 4.2.3 gaan we nader in op uniforme jaarroosters). In dit licht is ook de 1680 urennorm genoemd, waardoor één ECTS gelijk staat aan 28 studie-uren. Deze norm is enkele keren door pilotdeelnemers als belemmering genoemd: als deze norm meer fluïde zou zijn, zouden er volgens deze pilotdeelnemers meer mogelijkheden ontstaan voor curriculaanpassingen.¹¹

Waar het gaat over het creëren van onderwijsvrije weken zijn tot slot verschillende inzichten gedeeld over de invulling van de vrijgekomen weken. In het rapport met de internationale vergelijking is beschreven dat de

10 De VU heeft een whitepaper gepubliceerd in het kader van Een Slimmer Collegejaar om docenten te helpen hun vak op te ruimen: "De SED-methodiek, opruimen in (over-) volle curricula in het hoger onderwijs".

11 Dit thema was ook onderwerp van één van de sessies op de Kennisdelingsbijeenkomst "Een Slimmer Collegejaar", op 19 juni 2024.

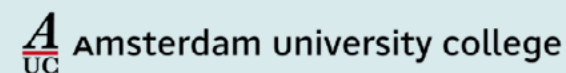
vrijgekomen ruimte ook echt vrij moet blijven. Ook tijdens een dag van de Jonge Akademie¹² hebben veel van de aanwezige onderzoekers aangegeven dat het voor rust en ruimte onwenselijk is als de onderwijsvrije weken ingevuld worden. Tegelijkertijd zijn in verschillende pilots juist goede ervaringen opgedaan met onderwijsvrije weken, waarin wel iets van activiteiten is georganiseerd. Een van de pilots van de Technische Universiteit Delft heeft bij een opleiding Persoonlijke Ontwikkelweken geïntroduceerd. Studenten kunnen ervoor kiezen om tijdens deze weken deel te nemen aan activiteiten. Tijdens de eerste persoonlijke ontwikkelingsweek deed 62% van de 1194 uitgenodigde studenten mee. Studenten geven in groten getale aan dat de POW hen de rust en ruimte geeft voor reflectie op persoonlijke en professionele ontwikkeling. Ook bij de Amsterdam University College is ervoor gekozen wel invulling te geven aan de onderwijsvrije weken, maar deze invulling hoeft niet op de campus plaats te vinden. Ook dat leidt al tot rust en ruimte (zie kader Amsterdam University College).

4.2.2 Knop 2: concentreren of spreiden van toetsing Conclusies uit de internationale vergelijking

De tweede knop in de internationale vergelijking is concentreren of spreiden van toetsing. Bij toetsing spelen de volgende vragen:

- Hoeveel toetsmomenten zijn er per vak?
- Wanneer vindt de toetsing plaats?
- Op welke wijze wordt getoetst
- Hoeveel herkansingen worden aangeboden en wanneer vinden die plaats?

De onderzoekers concluderen met betrekking tot toetsing 1) dat bij veel Nederlandse opleidingen bewust gekozen is

Pilot uitgelicht: colleges verlengen om onderwijsvrije weken te creëren

De interventie: De colleges zijn met een kwartier verlengd, waardoor in de twee zestienweekse periodes die de AUC opleiding kent twee extra weken onderwijsvrij gepland konden worden. Dit zonder dat is ingeleverd op contacturen. In de twee zestienweekse periodes zijn nu drie onderwijsvrije weken: één week vakantie, één wrap-up week en één reading week. Docenten zijn gevraagd om binnen deze nieuwe kaders te kijken naar hun cursusontwerp.

Het resultaat: 1) het gros van de studenten en docenten rapporteert verlaging van de werkdruk; 2) docenten slagen er beter in om het nakijkwerk tijdig af te ronden; 3) voor docenten is het heel fijn om juist na de drukke vierweekse januari-periode een week onderwijsvrij te hebben, voor afronding van de periode en voorbereiding nieuwe periode.

Tips: Kleiner denken kan tot grote effecten leiden. Met een kleinere interventie kan je makkelijker beginnen en heb je sneller resultaten. Vervolgens kan je steeds bijsturen op het moment dat dit nodig blijkt. Zo is bij de interventie op het AUC na eerste ervaringen toch toegestaan dat in de wrap-up weeks deadlines vallen, zo lang studenten niet op de campus hoeven te zijn. Ook dat geeft al verlichting, ze kunnen bijvoorbeeld naar familie gaan. Verder is richting docenten heldere communicatie, een duidelijk kader en autonomie nodig. Tot slot is een aandachtspunt dat schuiven met het rooster leidt tot een verschuiving van piekperiodes voor onderwijsondersteunende staf.

12 Jaarlijkse ledendag Jonge Akademie, 27 maart 2025.

voor een collegejaar waarin toetsing sterk gespreid is. Dit heeft didactische voordelen en de kans op diplomering is groter. Het nadeel van dit model van toetsing is dat docenten en studenten het gevoel hebben altijd aan te moeten staan; 2) dat de planning van tentamenmomenten cruciaal is voor de werkdruk van met name studenten. (Her)tentamens direct na vakanties en tijdens normale onderwijsweken zorgen voor grote piekbelasting. Ook een gebrek aan rust na een tentamenweek kan studenten opbreken; 3) dat herkansingen gedurende het collegejaar ervoor zorgen dat de stof nog redelijk vers in het geheugen van de student zit, maar ook dat studenten het idee hebben dat ze achter de feiten aanlopen en prioriteiten moeten stellen en 4) dat als hertentamens geconcentreerd zijn op een moment dat geen andere onderwijsactiviteiten plaatsvinden, docenten en studenten niet gedurende het hele onderwijsjaar herkansingen hoeven voor te bereiden, af te nemen en in het geval van docenten na te kijken terwijl parallel ook reguliere onderwijsactiviteiten plaatsvinden.

SCJ-pilots gericht op het concentreren of spreiden van toetsing

In verschillende pilots zijn interventies ingezet die gericht zijn op het concentreren of spreiden van toetsen, en ook op minder toetsen. Zo is binnen pilots bij de Wageningen Universiteit en bij de Universiteit Twente de mogelijkheid voor een derde poging (dus tweede herkansing) geschrapt. Een effect is dat studenten vaker meedoen aan de eerste kans. Dit heeft ertoe geleid dat docenten minder tijd kwijt zijn aan het maken en nakijken van hertentamens (zie ook de uitgelichte pilot hierna). Ook is het slagingspercentage van de eerste tentamenpoging bij studenten toegenomen. Deze en andere pilots hebben daarnaast geschoven met het moment van herkansingen. Door de herkansingen te clusteren in een week zonder andere onderwijsactiviteiten, hebben studenten die het tentamen in één keer halen een week vrij. Een aandachtspunt is dat met

name internationale studenten en studenten met een beperking minder flexibiliteit (en daardoor meer stress) ervaren doordat herkansingen nog maar een keer per jaar aangeboden worden. Deelnemende instellingen melden wel een reparatiemogelijkheid te bieden op basis van een beroep op hardheidsclausules.

Een van de pilots van de Technische Universiteit Eindhoven heeft gemeld als sterke punten van spreiding van tentamens over het kwartiel, dat dit hen helpt om de werkdruk te beheersen en dat tussentijdse toetsing studenten meer inzicht geeft in hun voortgang.

4.2.3 Knop 3: uniformiseren of flexibiliseren van onderwijs

Conclusies uit de internationale vergelijking

De derde knop uit de internationale vergelijking is uniformiseren of flexibiliseren van onderwijs van onderwijs-gerelateerde activiteiten. Bij flexibiliteit gaat het vooral om zaken als:

- Hoe groot is de keuzeruimte voor individuele studenten?
- Moeten de vakken in een bepaalde volgorde worden gevolgd en hoe strikt is die volgorde?
- Welk deel van het onderwijs kan online worden gevolgd?

De onderzoekers concluderen 1) dat de Nederlandse opleidingen in de vergelijking relatief veel keuzeruimte hebben vergeleken met de buitenlandse universiteiten. Meer uniformiteit in het onderwijs vermindert de werkdruk en administratieve lasten voor de hele instelling, maar heeft als nadeel dat de flexibiliteit en mogelijkheid tot personalisatie voor studenten ingeperkt wordt en 2) dat een uniform collegejaar ervoor zorgt dat uitwisseling tussen faculteiten en opleidingen makkelijker is.

UNIVERSITY OF TWENTE.

Pilot uitgelicht: verplaatsen herkansingsweek en schrappen derde kans University of Twente

De interventie: In het eerste jaar van de bachelor van de opleidingen Advanced Technology en Elektrotechniek van de UT zijn de herkansingsweken verplaatst en is de mogelijkheid tot een derde poging afgeschaft. Het rooster was: week 8 toetsweek, week 10 herkansingen vermengd met afronden groepsproject. Dat gaf directe competitie tussen deelnemen project en doen van herkansing. Week 10 is nu de eerste week van het nieuwe kwartiel. De herkansingen zijn in week 3 van het nieuwe kwartiel.

Het resultaat: Studenten die geen herkansing hebben zijn de week van de herkansingen vrij. Dat motiveert studenten om het tentamen de eerste keer te halen. De deelname aan de eerste poging is omhooggegaan, de deelname aan de 2e poging is gehalveerd. Door de derde kans te schrappen hoeven docenten minder tentamens te maken en na te kijken. Bij elkaar heeft dit geleid tot ongeveer 400 uur minder docentinzet die nodig is voor het maken en nakijken van toetsen. Studenten zonder herkansingen hadden een bonusweek vrij, wat een positief effect had op de ervaren stress/. Andere opleidingen binnen de UT zijn geïnteresseerd om met een vergelijkbaar toetsbeleid te gaan werken.

Tips: Verandering is altijd lastig, dus neem docenten en studenten goed mee en laat zien wat het resultaat van de interventie kan zijn. Een pilot inzetten helpt: daarom kregen we de kans om de interventie uit te proberen. Tot slot is het zeker bij kleinere opleidingen (in dit geval ongeveer 90 studenten), mogelijk om in schrijnende gevallen uitzonderingen te maken m.b.t. het BSA. Dit hoeft dus geen belemmering te vormen om de derde poging af te schaffen.

SCJ-pilots gericht op flexibiliteit van het onderwijs

Geen van de pilots heeft interventies die direct gericht zijn op de keuzeruimte voor studenten of de mate waarin online onderwijs kan worden gevolgd. Er zijn wel interventies die invloed hebben op de flexibiliteit of mobiliteit voor studenten.

Een interventie die invloed heeft op de flexibiliteit voor studenten is het verminderen van het aantal herkansingen. Studenten zijn hierdoor minder flexibel in het moment waarop ze hun herkansingen willen maken. Hiermee is overigens niet gezegd dat deze interventie niet alsnog waardevol kan zijn, want het verminderen van het aantal herkansingen heeft wel andere voordelen (zie ook uitgelichte pilot van de University of Twente).

De flexibiliteit van onderwijsgerelateerde activiteiten is ook gelinkt aan het al dan niet aanwezig zijn van een uniform rooster (binnen de hele instelling). Deze ervaringen zijn ook besproken in de themasessie rondom het thema ‘uniform jaarrooster’ (19 november 2024). Sommige universiteiten (zoals de Universiteit Utrecht) hebben één uniform jaarrooster voor de hele universiteit. Genoemd voordeel hiervan is dat de flexibiliteit van het onderwijs voor studenten hoog is: studenten kunnen makkelijker vakken van een andere opleiding volgen. Ook worden met uniforme jaarroosters mogelijkheden gecreëerd voor samenwerking binnen en tussen de instellingen alsook voor inter- en transdisciplinair onderwijs. Genoemd nadeel van een uniform rooster is dat toetsing min of meer op hetzelfde moment moet plaatsvinden. Zeker bij grote opleidingen kan dit tot praktische knelpunten leiden, zoals dat er te weinig ruimtes beschikbaar zijn. Ook is genoemd dat bij verschillende disciplines soms een ander jaarrooster past, bijvoorbeeld omdat voor sommige opleidingen meer contacturen nodig zijn.

Het wel of niet aanwezig zijn van een uniform jaarrooster heeft invloed op de pilots “Een Slimmer Collegejaar”. Een uniform jaarrooster kan bijvoorbeeld een belemmering zijn voor het creëren van onderwijsvrije weken of het aanpassen van het moment van toetsen binnen één of enkele opleidingen of één faculteit.

Tot slot is relevant om te benoemen dat sommige instellingen die bezig zijn met de strategische curriculum herziening in het kader van *Slimmer Academisch Jaar* (zie paragraaf 3.2) een beweging maken naar meer harmonisatie van de roosters.

4.3 Opbrengsten en inzichten over de vormgeving van het onderwijs binnen het bestaande collegejaar

Naast de hiervoor beschreven interventies gericht op het anders inrichten van het collegejaar, zijn veel interventies gericht op het anders vormgeven van het onderwijs binnen de bestaande inrichting van het collegejaar. Deze interventies zijn soms laagdrempeliger om in te zetten, omdat er geen (centrale) aanpassingen in bijvoorbeeld het rooster nodig zijn. Het inzetten van een interventie gericht op het anders vormgeven van het onderwijs, kan er uiteindelijk wel toe leiden dat ook aanpassingen in het collegejaar nodig zijn. Bijvoorbeeld: als de stap wordt gezet van summatief toetsen naar formatief toetsen, kan dat ook betekenen dat er op andere momenten toetsing plaats gaat vinden, waar het rooster op aangepast moet worden.

De interventies die gericht zijn op het anders vormgeven van het onderwijs, zijn zeer gevarieerd. Voorbeelden van opbrengsten van dit type interventies binnen pilots zijn:

- Een pilot van de Hanze Hogeschool heeft ertoe geleid dat de deskundigheid van docenten op het gebied van **formatief toetsen** omhoog is gegaan door middel van scholing van docenten.
- Een andere pilot van de Hanze Hogeschool heeft snel resultaat geboekt door **inleverdeadlines** te verplaatsen van zondagavond naar vrijdagmiddag.
- Voor een pilot van de Universiteit van Amsterdam geldt dat onderzoek naar de inzet van drie **AI-tools** (in het kader van de projecten van IguideME, LearnLoop en EtAlia) laat zien dat deze tools leiden tot minder burn-out symptomen bij studenten, een beter overzicht van de studiestof, een betere studie- en tijdsplanning en hogere scores voor moeilijke tentamenvragen. Voor docenten leidt de inzet van de tools tot betere kwaliteit van het onderwijs, terwijl het niet meer werk vraagt.
- Een pilot van de Erasmus Universiteit Rotterdam heeft het scriptietraject vervangen door een **“Meesterproef”**. Studenten werken gedurende het jaar naast de vakken al aan losse leerdoelen. Dit heeft ertoe geleid dat de studenten hun master in kortere tijd konden afronden, met meerdere deadlines en met behoud van de scriptie vereisten.
- Een pilot van de Universiteit van Wageningen heeft **flexibele inzage van toetsen** mogelijk gemaakt, wat docenten 1 tot 4 uur tijd per vak scheelt (zie kader Wageningen University & Research).

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Pilot uitgelicht: flexibele inzage Universiteit Wageningen

De interventie: WUR heeft flexibele inzage van tentamens mogelijk gemaakt. Studenten kunnen op twee verschillende dagdelen in de derde week na de tentamenperiode, zonder registratie vooraf, langskomen om een of meerdere tentamens in te zien. Docenten organiseren de inzage dus niet meer zelf per vak. In de pilot is met verschillende vakken geoefend. Naar aanleiding van elke pilot is er middels feedback van betrokkenen geëvalueerd en zijn de processen hier aangepast en verbeterd. Het uiteindelijke doel is om alle vakken automatisch te laten meedoen aan de flexibele inzage, tenzij een docent zich afmeldt. Streven is om dit per september 2025 in te laten gaan.

Het resultaat: Voor studenten zijn de voordelen dat ze niet per vak een inzage hoeven te bezoeken, dat de inzage op vaste blokken is die vooraf bekend zijn en dat voor veel studenten de drempel voor digitale inzage lager is dan langsgaan bij (meerdere) docenten. Voor docenten levert de digitale inzage tijdsparing op: 1 tot 4 uur per docent per vak.

Tips: Docenten maakten zich zorgen over de veiligheid van tentamenvragen. Studenten mogen daarom wel aantekeningen maken, maar er wordt gecontroleerd of ze geen tentamenvragen hebben overgeschreven. Voor docenten die hier niet achter kunnen staan, is de mogelijkheid opengehouden om af te melden en zelf de inzage te organiseren.

5. Overkoepelende reflecties voor het vervolg

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 zijn de doelen van de reflexieve monitoring en ontwikkelingsgericht evalueren om inzicht te krijgen in de bijdrage van de interventies aan meer rust en ruimte in het collegejaar en inzicht in wat werkt, wat niet werkt en wat kan worden aangepast. In de hoofdstukken hiervoor zijn voor verschillende interventies inzichten gedeeld over wat een interventie kan opleveren, wat hierin goed werkt en wat knelpunten zijn. Overkoepelend geven we nog de volgende reflecties mee voor het vervolg.

Interventies voor rust en ruimte

Uit de analyse van de pilots in het voorgaande hoofdstuk blijkt dat er veel variëteit is in de interventies die de pilots inzetten.

Op basis van de ingevulde voortgangsreflecties, de gesprekken en de bijeenkomsten concluderen we dat er binnen die variëteit drie interventies zijn die relatief vaak zijn ingezet, én die over het algemeen worden gezien als succesvol voor het creëren van rust en ruimte in het collegejaar.

1. Een korter collegejaar: langere zomerperiode en/of kerstrees.

- Voor docenten betekent dit meer ruimte voor onderzoek, onderwijsontwikkeling en/of bezoek

aan conferenties. Studenten kunnen gedurende het jaar uitrusten en/of hebben ruimte voor activiteiten buiten hun opleiding.

2. Verminderen van het aantal toetsen en/of herkansingen.

- Voor docenten betekent dit dat ze minder tijd kwijt zijn aan het maken en nakijken van toetsen. Ondersteunende staf is minder tijd kwijt aan de organisatie rondom de toetsen. Studenten zijn minder tijd kwijt aan het voorbereiden van toetsen én worden gemotiveerd om hun tentamen in één keer te maken en te halen, wat zorgt voor een betere spreiding van onderwijsactiviteiten door het jaar heen en minder uitstelgedrag.

3. Een minder vol curriculum en vervolgens voorkomen dat vrije ruimte wordt ingevuld met verplichte nieuwe activiteiten/ stof.

- Voor studenten betekent dit meer rust door het jaar heen, waardoor ze zich kunnen focussen op de vakken die ze hebben. Docenten hoeven minder aan te bieden.

Interventies 1 en 2 zijn gericht op het anders inrichten van het collegejaar. Interventie 3 is mogelijk binnen het bestaande collegejaar, maar het is ook goed mogelijk dat deze interventie leidt tot een andere indeling van het collegejaar.

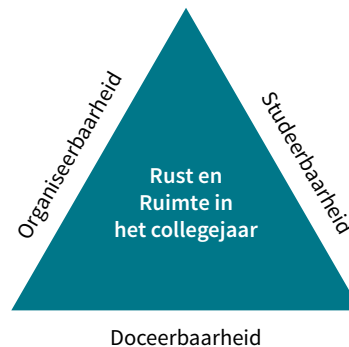
De drie interventies hangen met elkaar samen. Als het startpunt interventie 1 is (een korter collegejaar), dan zijn ook de andere twee interventies nodig. Immers, als hetzelfde curriculum in minder tijd doorlopen dient te worden, leidt dat tot een hogere werkdruk en studiedruk. Interventies 2 en 3 kunnen wel ingezet worden zonder dat dit per se leidt ook tot een korter collegejaar. Tegelijkertijd bieden een minder vol curriculum en minder toetsen en herkansingen uiteraard wel mogelijkheden om het collegejaar vervolgens ook in te korten. Een voordeel van als startpunt een korter collegejaar nemen is dat dit ‘dwingt’ om kritisch te kijken naar het curriculum en toetsbeleid.

In de brief van het ministerie van OCW waarin de pilots werden aangekondigd, zijn de drie interventies hierboven ook genoemd. In de brief staan als voorbeelden van interventies namelijk: het op verantwoorde wijze verminderen van het aantal weken met onderwijs en tentamens, het voorkomen van onnodige overlap op curriculumniveau en het aanpassen van toetsings(vormen) en herkansingswerken. Tot nu toe bevestigen de pilots dus de aanname dat deze interventies kunnen leiden tot rust en ruimte.

Bovenstaande betekent overigens niet dat de andere interventies die zijn ingezet binnen de pilots “Een Slimmer Collegejaar” niet of de facto minder bijdragen aan Rust en Ruimte. Maar de drie genoemde interventies zijn relatief vaak ingezet, en hierover bestaat weinig twijfel als het gaat over de bijdrage aan Rust en Ruimte.

Aanbeveling voor opleidingen/instellingen die Rust en Ruimte willen creëren: We raden opleidingen/instellingen die meer Rust en Ruimte willen creëren aan om in ieder geval de drie genoemde interventies te overwegen. Een belangrijke overweging hierbij is dat voor de drie genoemde interventies geldt dat ze niet in alle gevallen

leiden tot meer rust en ruimte in het collegejaar. Ze moeten worden toegespitst op de unieke kenmerken van de opleiding en de instelling. Hierbij geldt dat de uitdaging bij alle interventies is dat rust en ruimte voor de ene groep (bijvoorbeeld studenten), kan leiden tot minder rust en ruimte voor de andere groep (bijvoorbeeld docenten en ondersteunende staf). Bij iedere interventie moet dus een afweging gemaakt worden, die past binnen de opleiding, faculteit en instelling. Hierbij gaat het om de driehoek van studeerbaarheid, doceerbaarheid en organiseerbaarheid en telkens toetsen of de gekozen interventie tot meer waarde (rust en ruimte) in deze driehoek leidt.

Aanbeveling voor de betrokken pilots: voor de interventies die gericht zijn op het optimaliseren van het onderwijs is het belangrijk om van elkaar te blijven leren en te kijken welke interventies schaalbaar zijn (zowel binnen als buiten de eigen opleiding of instelling).

Rust en ruimte voor alle betrokkenen

Veel pilots zijn met name gericht op rust en ruimte voor studenten en docenten, en niet of minder op rust en ruimte voor de ondersteunende staf. Verschillende interventies die leiden tot rust en ruimte voor docenten en/of studenten, leiden voor de ondersteunende staf juist tot hogere werkdruk. Ook geldt dat belemmeringen voor de pilots soms juist liggen in de onderwijslogistiek, waar de ondersteunende staf de meeste expertise op heeft. Ook vanuit dat oogpunt is het dus van belang de ondersteunende staf te betrekken.

Aanbeveling voor de pilots: we raden pilots aan om de ondersteunende staf tijdig en regelmatig te betrekken bij de opzet en uitvoering van en reflectie op de pilots, en oog te hebben voor de werkdruk die interventies bij de ondersteunende staf opleveren.

Starten met kleine interventies en inzetten op (reflexief) monitoren

Uit de analyse van alle pilots die is weergegeven in de voorgaande hoofdstukken blijkt dat de meeste pilots zijn gestart met een interventie, om vervolgens gedurende de looptijd van de pilots bij docenten, studenten en/of ondersteunende staf op te halen wat de ervaringen zijn. Er is een variëteit aan interventies ingezet, met dus ook een veelheid aan opbrengsten. Wat overkoepelend opvalt is dat ook kleine of minder ingrijpende interventies tot waardevolle opbrengsten kunnen leiden. En dat kleine interventies regelmatig leiden tot weer andere interventies. Hierbij geldt dat een van de ervaringen vanuit de pilots “Een Slimmer Collegejaar” is dat het kan helpen om ergens te starten, om vervolgens gedurende de pilot bij te sturen en te bezien of er meer interventies nodig zijn. Een voorbeeld hiervan is de interventie van het AUC, om alle colleges met 15 minuten te verlengen (uitgewerkt in het kader Amsterdam University College op pagina 17).

Een overweging die belangrijk is om hierbij mee te nemen is dat de tot nu toe behaalde opbrengsten en reflecties gebaseerd zijn op nog lopende of recentelijk geïmplementeerde interventies. De duurzaamheid van de interventies zal moeten blijken uit verdere monitoring van de pilots richting.

Hierbij geldt dat het behulpzaam is om uitgangspunten of succesfactoren te identificeren, waarop gedurende de resterende looptijd van de pilot gereflecteerd kan worden. Welke waarde gaat de pilot naar verwachting toevoegen voor docenten, studenten en staf? Wat zijn (neven)effecten van de pilot? Zijn deze in lijn met de uitgangspunten die vooraf zijn geïdentificeerd? Is bijsturing nodig? Op deze manier is ook beter te bepalen of het meerwaarde heeft om de pilot op te schalen.

Aanbeveling voor de pilots: Voor het vervolg van de pilots is het aan te raden om uitgangspunten of succesfactoren te bepalen (indien deze nog onvoldoende geëxpliciteerd zijn) dan wel te herijken, en hier regelmatig met alle doelgroepen (studenten, docenten én ondersteunende staf) op te reflecteren. Om zo te kunnen bijsturen, om te kunnen bepalen of de opbrengsten duurzaam zijn en om te onderzoeken of opschaling kansrijk is.

Onderzoek naar normuren

Bij bijeenkomsten rondom de start van de pilots en bij de kennisdelingsbijeenkomst in de zomer van 2024 is aandacht besteed aan de 1680 uren norm. Door verschillende betrokkenen is toen opgeworpen dat de 1680 uren norm een knelpunt kan vormen voor het korter of slimmer inrichten van het collegejaar. Uit de internationale

vergelijking¹³ blijkt dat de EC-norm die in Nederland is vastgelegd, aan de hoge kant van het spectrum ligt. In Vlaanderen geldt bijvoorbeeld een range van 25 tot 30 uren per ECTS-studiepunt. Uit de analyse in de voorgaande hoofdstukken blijkt dat de 1680 uren norm enkele keren door pilotdeelnemers als belemmering is genoemd. Tegelijkertijd is in bijeenkomsten ook genoemd dat de norm geen onoverkomelijke belemmering hoeft te vormen, omdat er geen wettelijke richtlijnen zijn, die opleidingen exact voorschrijft hoe ze invulling moeten geven aan de studie-uren per ECTS. Opleidingen moeten de invulling naar eigen inzicht beargumenteren uitgaande van hoeveel tijd gemiddeld, de gemiddelde student nodig heeft om de vereiste studiepunten te behalen voor een vak.

Aanbeveling voor de pilot: besteed in de resterende looptijd van de pilots expliciet aandacht aan de normuren en de vraag of de 1680 uren norm een belemmering vormt voor de pilots. Om zo te onderzoeken in hoeverre een flexibelere uren norm zou kunnen bijdragen aan het mogelijk maken van meer rust en ruimte in het collegejaar. Maak hierbij gebruik van de inzichten uit de internationale vergelijking.

Tot slot

De komende anderhalf jaar zal de reflexieve monitoring worden voortgezet, om nog meer inzicht te krijgen in de bijdrage van de interventies aan meer rust en ruimte in het collegejaar, en wat hierin wel en niet werkt. Naarmate de pilots hun interventies afronden en evalueren in 2025 en 2026 kan in de eindrapportage mogelijk ook inzicht gegeven worden in de vraag of stelselmatige ingrepen, zoals een reductie of flexibilisering van de uren norm, kunnen bijdragen aan meer rust en ruimte in het hoger onderwijs.

13 Dialogic, Oberon en CHEPS (2025). Tussen papier en praktijk: een internationale vergelijking van het Nederlandse collegejaar.

Bijlage 1

Activiteiten in het kader van reflexieve monitoring en tussenevaluatie

In het kader van de reflexieve monitoring en de tussenevaluatie zijn de volgende activiteiten ingezet:

- In twee rondes zijn voortgangsreflecties uitgezet onder de pilotdeelnemers.
 - De eerste ronde is uitgezet in januari 2024. Er waren op dat moment 47 subpilots bekend. Over 31 hiervan is een of meerdere keren een voortgangsreflectie ingevuld (over sommige pilots zijn meerdere reflecties ingevuld).
 - De tweede ronde is uitgezet in februari 2025. Op dat moment waren er 54 subpilots (door toevoeging pilots Technische Universiteit Delft en doordat sommige instellingen meer subpilots hebben toegevoegd). Over 47 van deze subpilots is een voortgangsreflectie ingevuld.
- Op basis van deelnamebrieven, projectplannen (voor zover beschikbaar) en de eerste ronde voortgangsreflecties is per pilot een factsheet opgesteld in het kader van de monitoring. Deze factsheets zijn besproken met het Core Team lid, en vervolgens aangevuld.
- Er zijn in november 2024 twee themabijeenkomsten georganiseerd, één over het meten van Rust en Ruimte en één over het Uniform Jaarrooster. Deelnemers hebben ervaringen uitgewisseld op deze thema's. In april 2025 is een reflexieve dialoogsessie georganiseerd, waarbij deelnemers konden reflecteren op 1) Hoe organiseer je een korter en slimmer academisch jaar/curriculum? 2) Hoe begeleid je de (autonome) student en organiseer je formatieve feedback? En 3) Hoe toets je minder en beter?
- Met drie pilots zijn in maart/april 2025 gesprekken gevoerd om de resultaten uit te lichten.

Bijlage 2

Onepagers

De informatie van de onepagers is opgehaald tijdens werkbezoeken
in 2024 en 2025

Pilot 1

Reflectie en oefening ombouwen curricula

Instelling

Erasmus Universiteit Rotterdam
Radboud Universiteit Nijmegen
Rijksuniversiteit Groningen
Technische Universiteit Delft
Technische Universiteit Eindhoven
Tilburg University
Universiteit Maastricht
Universiteit Utrecht
Universiteit van Amsterdam
Vrije Universiteit Amsterdam
Wageningen University and Research

Pilot 2

Waardering *blended learning*

Instelling

Tilburg University

Universiteit van Amsterdam

Wageningen University and Research

Pilot 3

Programmatisch toetsen en herkansingen

Instelling

Hanzehogeschool Groningen
Radboud Universiteit Nijmegen
Technische Universiteit Eindhoven
Tilburg University
Rijksuniversiteit Groningen
Universiteit Leiden
Vrije Universiteit Amsterdam
Wageningen University and Research

Pilot 4

Balans onderzoek en onderwijs

Instelling

Erasmus Universiteit Rotterdam

Rijksuniversiteit Groningen

Universiteit Maastricht

Pilot 5

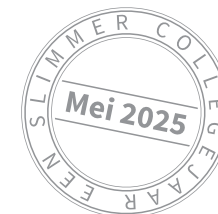
Integrale pilot

Instelling

Erasmus Universiteit Rotterdam
Hanzehogeschool Groningen
Radboud Universiteit Nijmegen
Rijksuniversiteit Groningen
Technische Universiteit Eindhoven
Theologische Universiteit Apeldoorn
Universiteit Leiden
Universiteit Maastricht
Universiteit voor Humanistiek
Universiteit Twente
Universiteit van Amsterdam
Vrije Universiteit Amsterdam
Universiteit Utrecht

Erasmus Universiteit Rotterdam

Pilot 1: Type 4

Onderdeel: Bachelor International Business Administration en bachelor Business Administration

Status: Uitvoering

Omschrijving: December onderwijsluw maken door een combinatie van concentratie van het onderwijs in de eerstemaanden van het collegejaar, en een zelfstudie-opdracht, of toegepast project in december.

Interventie: Zelfstudie-opdracht in december in het eerste BSc-jaar.

Resultaat: Minder weken onderwijs, meer integratief-toetsen, meer geconcentreerd onderwijs.

Pilot 2: Type 5

Onderdeel: Master Rechtsgeleerdheid

Status: Evaluatie

Omschrijving: Ombouwen van het curriculum met online-elementen. Het creëren van meer rustmomenten voor student en docent door het concentreren en spreiden van het onderwijs en onderzoekstaken. Daarbij een andere vormgeving van de scriptie.

Interventie: Ontwerp gemaakt met het docentenkernteam voor een meesterproef met portfoliocoach (bestaande uit o.a. samengevoegde opzet, externe stakeholders en scriptie).

Resultaat: Andere vormgeving scriptietraject en onderzoek naar andere werkvormen voor de inrichting van een slimmer academisch jaar.

Pilot 3: Type 1

Onderdeel: Bachelor Geschiedenis & International bachelor History

Status: Uitvoering

Omschrijving: Experimenteren met een academische jaarkalender die de werkdruk verlaagt en eventueel op termijn over te nemen is door de gehele faculteit.

Interventie: Aanpassen academische jaarkalender.

Resultaat: Veranderen van de BA-1 kalender zodat deze in lijn ligt met de facultaire jaarkalender, om zo de werkdruk van het academische personeel te verlagen.

Radboud Universiteit

Pilot 1: Type 1

Onderdeel: Algemene Cultuur- wetenschappen en Taalwetenschap, en Bachelor Bedrijfskunde en Bachelor/Master Economie

Status: Uitvoering

Omschrijving: Curriculum mapping tool inzetten om het curriculum beter te stroomlijnen, overlap te minimaliseren en belasting zoveel mogelijk te spreiden.

Interventie: Het faciliteren en toepassen van een curriculum mapping tool die de behoeften en wensen van de opleiding ondersteunt.

Resultaat: Implementatie aangepaste curricula met minder overlap en meer overeenstemming in doelen voor een betere alignement. Dit versterkt ook het gevoel van relevantie bij studenten.

Pilot 2: Type 3

Onderdeel: Faculteit Sociale Wetenschappen, alle bacheloropleidingen

Status: Uitvoering

Omschrijving: Een beter doordachte mix van formatieve en summatieve toetsen introduceren om de leerfunctie van toetsen te versterken en de werkdruk van studenten en docenten te verlagen.

Interventie: In kaart brengen en waar kan wijzigingen doorvoeren om middels een nieuw facultair toetsbeleidkader te komen tot en herindeling van het academisch jaar.

Resultaat: Betere balans tussen formatieve en summatieve toetsing.

Pilot 3A: Type 5

Onderdeel: Faculteit der Managementwetenschappen, MA Bestuurskunde

Status: Uitvoering

Omschrijving: Verlagen van de werkdruk en verhogen van aantrekkelijkheid voor de master (ook voor groepen voor wie een programma normaal gesproken te intensief is) door het beter inrichten van de stage-thesis periode en het makkelijker maken om de studie te combineren met een stage zonder onnodige uitloop, en het uitbreiden van mogelijkheden tot individueel toegesneden programma's.

Interventie: Flexibel rooster, aangepast didactisch concept en meer nadruk op programmatische toetsing.

Resultaat: Inclusiever programma en hoger aantal individueel aangepaste programma's.

Pilot 3B: Type 5

Onderdeel: Faculteit der Rechtsgeleerdheid, BA European Law School

Status: Uitvoering

Omschrijving: Ontwikkelen van een 'Atlas'; studenten oefenen met concepten die vaak als vaag of lastig worden ervaren, zodat studenten meer kennis opdoen in de lange leerlijn van Internationaal Recht.

Interventie: Ontwikkeling van een online spel ('Grotius'); studenten oefenen concepten en de resultaten vormen een 'Atlas' van het internationale recht. Studenten verwerven actievere kennis en er is meer verdieping zonder hogere werkdruk voor studenten en docenten.

Resultaat: Kernconcepten hoeven niet steeds herhaald te worden in de leerlijn Internationaal Recht en er is meer ruimte voor verdieping en reflectie. Begrip en kennis worden vergroot, zonder verhoging van werkdruk.

Hanzehogeschool Groningen

Pilot 1A: Type 3

Onderdeel: Management in de Zorg (MiZ)

Status: Uitvoering

Omschrijving: Curriculum vernieuwing waarbij ontwikkelingsgericht leren en toetsen wordt geïmplementeerd. Formatief handelen speelt hierbij een grote rol en het werken met leerweg-onafhankelijke leeruitkomsten.

Interventie: On-boarding (3 weken) voor jaar 1, show & share feedbackmomenten, challenges, werken met eenheden van 30 EC vanaf jaar 2.

Resultaat: Welzijn verhogen en werkdruk omlaag bij zowel studenten als docenten door focus op ontwikkelingsgericht leren.

Pilot 1B: Type 3

Onderdeel: Logopedie

Status: Uitvoering

Omschrijving: Ontwikkelen en uitbouwen programmatisch toetsen zodat het voor de studenten studeerbaar is en voor docenten werkbaar. Hiervoor wordt samengewerkt in een Community of Learners (CoL).

Interventie: Scholing docenten, inrichten portfolio-systeem, studenten begeleiden in hun ontwikkeling tijdens een CoL, curriculum vernieuwing.

Resultaat: Welzijn verhogen en werkdruk omlaag bij zowel studenten als docenten door focus op ontwikkelingsgericht leren.

Pilot 2: Type 5

Onderdeel: Bedrijfskunde

Status: Uitvoering

Omschrijving: Ontwikkeling van integrale curriculumvernieuwing en herontwerp van de (arbeids)organisatie op basis van HILL principes, CoL-gedachte en programmatisch toetsen.

Interventie: Onderwijsvernieuwing en herontwerp van (arbeids)organisatie d.m.v. experimenten, onderzoek en inzet van o.a. design thinking en appreciative inquiry.

Resultaat: Studeerbaarheid, doceerbaarheid, organiseerbaarheid en betaalbaarheid van het nieuwe curriculum verhogen en daarnaast de kwaliteit van het onderwijs waarborgen.

Pilot 3: Type 5

Onderdeel: Ba Dans, Ba Docent Dans, Ad Dans

Status: Uitvoering

Omschrijving: De studielast voor de studenten én taakbelasting voor docenten verminderen door de integratie van onderwijsonderdelen te versterken en het aantal toetsen te verminderen. Interventie: Integratie van studie-onderdelen, langere lesblokken, minder contacturen, aantal toetsmomenten reduceren.

Interventie: On-boarding (3 weken) voor jaar 1, show & share feedbackmomenten, challenges, werken met eenheden van 30 EC vanaf jaar 2.

Resultaat: Verminderen van studielast voor studenten en taakbelasting voor docenten, en het versterken van de integratie van onderwijsonderdelen en toetsing.

Rijksuniversiteit Groningen

Pilot 1: Type 3/5

Onderdeel: Faculteit Economie en Bedrijfskunde, BSc Economics and Operations Research (jaar 1)

Status: Uitvoering

Omschrijving: Herziening curriculum, betere spreiding toetsmomenten en toepassing blended learning om rust en ruimte voor studenten, docenten en ondersteuners te creëren.

Interventie: 7(6)+1 rooster, semester 1 incl. toetsing afgerond voor kerst, herkansingen per semester, studietijd tussen tentamen en herkansing.

Resultaat: Meer rust door korter collegejaar, re-organisatie semester 1, minder herkansingsmomenten.

Pilot 2: Type 4

Onderdeel: Faculteit Wijsbegeerte

Status: Uitvoering

Omschrijving: Onderwijs intensiveren om voor studenten en docenten rustweken te creëren.

Interventie: Aan het eind van ieder kwartaal een rustweek voor studenten.

Resultaat: Studenten ervaren meer rust; rustigere kwartaal-overgang voor docenten.

Pilot 3: Type 5

Onderdeel: Faculteit Science & Engineering, BSc Chemistry & Chemical Engineering

Status: Uitvoering

Omschrijving: Rust en ruimte creëren door pauzes tussen blokken, minder tentamen- en collegeweken. Aandacht voor practica en de schaalbaarheid binnen de hele faculteit.

Interventie: Integrale aanpak met stakeholders, pauze tussen blokken, herziening curriculum waar nodig, en verplaatsing herkansingen.

Resultaat: Werkdruk verlagen voor studenten en (onderwijzend) personeel, onderwijsactiviteiten re-organiseren, op verantwoorde wijze minder onderwijs- en/of tentamenweken.

Pilot 4: Type 1

Onderdeel: Faculteit Letteren, Bachelors American Studies, Grieks & Latijn, Kunstgeschiedenis

Status: Ontwerpfase

Omschrijving: Rust en ruimte creëren door verkorting collegejaar, delen van best practises hierbij en schaalbaar maken.

Interventie: Roosterherziening: latere start en eerder eind. Minder toetsing daarmee ook minder herkansing.

Resultaat: Meer rust en meer ruimte voor onderzoek en ontplooiing.

Pilot 5: Type 5

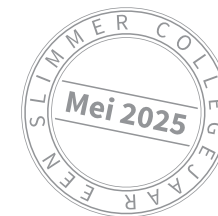
Onderdeel: Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, alle bachelors (2) en masters (6)

Status: Uitvoering (Prepilot afgerond)

Omschrijving: Verkorting collegejaar, verlaging toetsdruk, meer aandacht voor professionele ontwikkeling.

Interventie: 7+2+1 rooster: invoer onderwijsluwe weken, verwijderen van vakoverlap bij leerdoelen tussen vakken, verplaatsing herkansingen, vrije kerstvakantie, invoer extra-curriculaire career week.

Resultaat: Faculteitsbrede verkorting collegejaar, meer rust en minder bureaucratie.

Technische Universiteit Delft

Pilot 1: Type 1

Onderdeel: Breed ingezet bij de TU Delft

Status: Uitvoering

Omschrijving: Er wordt onderzocht of er een wekelijkse zelfstudie/reflectiedag kan worden ingevoerd. Daarnaast wordt er gekeken of de dagspiegel aangepast kan worden.

Interventie: De verschuiving van hertentamens in de zomer wordt gedaan. Bij BSc opleidingen wordt onderzocht of een vaste wekelijkse zelfstudie/reflectie dag effectief ingevoerd kan worden.

Resultaat: Rust en ruimte onwikkelen voor studenten en docenten.

Pilot 2: Type 1

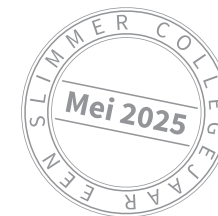
Onderdeel: Faculteit Bouwkunde, Bacheloropleiding Bouwkunde

Status: Uitvoering

Omschrijving: De huidige Bacheloropleiding Bouwkunde kent weinig tot geen tentamenweken waardoor de collegejaren met 40 weken contactonderwijs tot de langste van Nederland behoren. De meeste vakken zijn zonder pauze direct aansluitend geroosterd, waardoor de werkdruk continue en zeer hoog is.

Interventie: Vanaf 2024-2025 worden op de momenten dat de werkdruk het hoogst is, aan het eind van het eerste en derde kwartaal, persoonlijke-ontwikkelingsweken (POW) geïntroduceerd, gebaseerd op zelfstudie.

Resultaat: Rust en ruimte duurzaam inrichten door POW voor reflectie en persoonlijke ontwikkeling.

Theologische Universiteit Apeldoorn

Pilot 1: Type 5

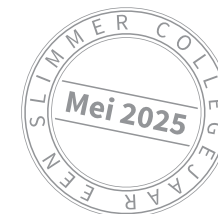
Onderdeel: Bachelor Theologie

Status: Uitvoering

Omschrijving: Verminderen van de versnippering van onderzoek tijd, creëren van vakantie gedurende het studiejaar, bekijken mogelijkheden voor minder toets momenten, concentreren periodes voor hertentamens en herindeling curricula en mogelijkheid integraal toetsen om versnippering voor studenten te verkleinen.

Interventie: *) Herontwerp van het jaarrooster: meer vrije ruimte creëren door het aantal tentamenweken per periode te reduceren van 4 naar 3 weken. *) Herontwerp van de module indeling: minder versnippering door onderwijseenheden van 5 EC te creëren. *) Centreren hertentamens: door de hertentamens niet meer door het jaar heen, maar voor en na de zomervakantie te plannen, is er gedurende het jaar meer focus op de actuele modules. *) Het kritisch heroverwegen en herformuleren van leerdoelen en toets vormen voor de nieuwe modules vanuit het oogpunt van kwaliteit en studeerbaarheid.

Resultaat: Probleemanalyse en plan van aanpak ontwikkeld.

Technische Universiteit Eindhoven

Pilot 0: Type 5

Onderdeel: Universiteitsbreed

Status: Afgerond

Omschrijving: In kaart brengen ervaren werkdruk en preferenties t.a.v. academische kalender onder studenten en staf.

Interventie: Bewustwording rondom mogelijke invloed academische kalender.

Resultaat: Constructie en ranking van mogelijke toekomstige scenario's.

Pilot 1: Type 3

Onderdeel: Universiteitsbreed

Status: Uitvoering

Omschrijving: Impementatie onderwijsvrije weken in toekomstscenario 1.

Interventie: Vaststellen en delen van 'best practices' voor het realiseren van een onderwijsvrije week. Focusgroepen.

Resultaat: Effectmeting via vaststellen verschil in ervaren werkdruk (kwantitatief/survey), en inzicht krijgen in motivatie en gedrag (kwalitatief/focus groepen) in geval van een onderwijsvrije week.

Pilot 2: Type 1

Onderdeel: Chemical Engineering & Chemistry

Status: Uitvoering

Omschrijving: Reflectie en oefening herinrichting curricula.

Interventie: Flexibel leerpad vak calculus door module vorm en doorlopende continue assesment met tijdvakken.

Resultaat: Effectmeting prestaties en ervaringen van studenten.

Pilot 3: Type 5

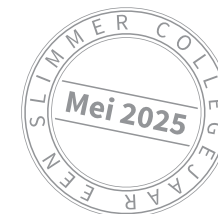
Onderdeel: Universiteitsbreed

Status: Uitvoering

Omschrijving: Dialoog sessie onderwijs visie geïnspireerde Toekomst Scenario X.

Interventie: Dialoogsessies met stakeholders en input uit pilot 1&2 om future scenario vorm te geven.

Resultaat: Constructie van een 'optimaal' en door alle stakeholders gedragen toekomstscenario met roadmap.

Tilburg Universiteit

Pilot 0: Type 1

Onderdeel: TiSEM, Economics & Management

Status: Uitvoering

Omschrijving: Ombouwen Bachelor Programma, Minoren.

Interventie: Curriculum teams ingericht en course alignement ingezet.

Resultaat: Gebalanceerde toetsing, minor in blok 1&2, betere samenhang en schaalbaar.

Pilot 2: Type 2

Onderdeel: TLS, Rechten

Status: Uitvoering

Omschrijving: Toepassing en effecten blended learning in kader instellingsplan.

Interventie: Impact study en onderzoek naar blended tools en toepassingen. Onderzoek naar minder tijds-intensieve beoordelingsmethodes.

Resultaat: Toepassing succesvolle blended tools, gamification en gepersonaliseerde feedback.

Pilot 3: Type 3

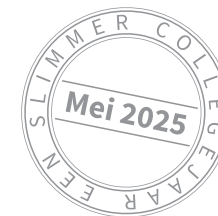
Onderdeel: TSHD, Humanities & Digital Sciences

Status: Uitvoering

Omschrijving: Analyse van Assessment workload en thesis supervision workload.

Interventie: 7 guiding questions & insights, checklist good practises, etc.

Resultaat: Meer effectieve thesis assesment.

Universiteit Leiden

Pilot 1: Type 3

Onderdeel: Governance & Global Affairs, Institute of Security & Global Affairs, MA Crisis & Security Management

Status: Uitvoering

Omschrijving: Opzetten van portfoliomethodiek voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden, geïntegreerd in vakken van de master en daarmee gespreid toetsen van de eindtermen van de opleiding, ter vervanging van de klassieke thesis.

Interventie: Na accreditatie, ontwikkelen en implementeren portfolio volgsysteem. Aanscherpen portfolioproses door reflectie.

Resultaat: Portfolio in plaats van een eind scriptie.

Pilot 2: Type 5

Onderdeel: FGGA - BA Bestuurskunde (instituut Bestuurskunde)

Status: Definitie

Omschrijving: Inventarisatie van vaardigheden, oefeningen en toetsen om onnodige overlap zichtbaar te maken, experimenteren met alternatieve toetsvormen, vervangen becijferde schriftelijke opdrachten door interactie en persoonlijke feedback in collegezaal. Daarnaast wordt er geëxperimenteerd met GenAI chatbot voor student-begeleiding tijdens het vak.

Interventie: Inventarisatie van administratieve- en coördinatieprocessen, onderwijs onderdelen en bijbehorende toetsing.

Resultaat: Creëren van onderwijsvrije periodes voor docenten; verminderen van administratieve lasten voor docenten; efficiëntie in coördinatie- en nakijktaken.

Pilot 3: Type 5

Onderdeel: Faculteit der Rechtsgeleerdheid, MA European Law + MA Public International Law

Status: Definitie

Omschrijving: Door slim roosteren en de introductie van verschillende onderwijsinnovaties de werkdruk van studenten en docenten systematisch verlagen en tegelijkertijd de kwaliteit van het onderwijs verbeteren.

Interventie: Doorvoeren Quick Wins in het curriculum, analyse en implementatie van grotere curriculum-herziening.

Resultaat: Komen tot academisch jaar met intensievere onderwijsperiodes, met meer ruimte voor stages en reflectie.

Universiteit Twente

Pilot 1: Type 5 (1, 2, 3)

Onderdeel: Faculty of Geo-Information Science and Earth Observation, MSc Geo Information and Earth Observation Sciences

Status: Uitvoering

Omschrijving: Curricula herontwikkeling door minder lesuren en andere didactische methoden. Meer waardering voor online leren en programmatisch toetsen. Vermindering van herkansingen.

Interventie: Workshops digitale onderwijsvaardigheden. Evaluatie verschillende toetsvormen. Experimenteren bij cursusontwerp met didactische methodes. Ontwerpen online leertrajecten.

Resultaat: Basisstappen naar meer flexibel onderwijsprogramma.

Pilot 2: Type 5 (1&3)

Onderdeel: Faculty of Engineering Technology, BSc Industrial Design Engineering.

Status: Uitvoering

Omschrijving: Nieuw curriculum ontwerpen met meer samenhang, projectmatige werkvormen om studenten zich te laten ontwikkelen als professionals.

Interventie: Opstellen nieuw curriculum met de adviezen van het ontwerpteam.

Resultaat: Coherent/samenhangend programma, sterke(re) community, goede planning, ruimte voor reflectie, toepassing van kennis in relevante projecten.

Pilot 3: Type 5 (1, 2, 3)

Onderdeel: Faculty of Science and Technology, BSc Applied Physics

Status: Uitvoering

Omschrijving: Spreiding van de studielast naar een semesterstructuur, om de werklast van studenten te verminderen en de match tussen kennis opgedaan in de theorie en het praktische werk te synchroniseren.

Interventie: Invoering student gestuurde leermethoden en tutorgroepen. Grote betrokkenheid van studenten bij interventies.

Resultaat: Semesterstructuur van vakken in plaats van een kwartiel structuur, wat leidt tot toetsen later in de periode.

Pilot 4: Type 5

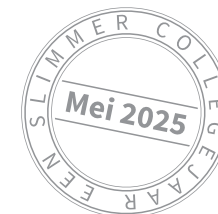
Onderdeel: Faculty of Science and Technology, BSc Advanced technology

Status: Uitvoering

Omschrijving: Herinrichting van het curriculum met blended learning. Toetsing inrichten zodat studenten worden gemotiveerd om te slagen bij de 1e poging. Flexibele inzagemomenten toetsing. Meer ruimte tussen toetsing en herkansing.

Interventie: Geïmplementeerd plannen tav toetsing op gebied van vergroting deelname eerste poging en aanpassing verroostering in eerste jaar opleiding. Effect wordt gemonitord.

Resultaat: Verlaging docent inzet voor assessment (ong. 400u), week vrij voor studenten die eerste toets poging haalden en rust en ruimte voor studenten om aan herkansing te werken.

Universiteit van Amsterdam

Pilot 1: Type 1

Onderdeel: AUC, Wiskunde & Antropologie

Status: Uitvoering

Omschrijving: Oefening herziening collegejaar door slimmer inrichten. Dialoog over inzichten en obstakels.

Interventie: Per deelpilot worden scenario's ingevoerd die het collegejaar verkorten en meer reflectietijd bieden ter verlaging van de werkdruk en vervolgens met elkaar geëvalueerd.

Resultaat: Rust en ruimte door herziening curricula en best practices delen.

Pilot 2: Type 2

Onderdeel: BSc Psychobiologie

Status: Uitvoering

Omschrijving: Intern en extern worden feedback tools ontwikkeld en geëvalueerd, die studenten ondersteunen met behulp van AI. De tools ondersteunen het leerproces en helpen bij het formatief en summatief toetsen van geselecteerde bachelorvakken. De opbrengsten en effecten voor studenten, docenten en ondersteuners worden in kaart gebracht.

Interventie: Tools worden ingezet bij de bachelorvakken en in de praktijk geëvalueerd. Tweede fase.

Resultaat: Rust en ruimte duurzaam inrichten door ontwikkeling en evaluatie inzet feedback tools bij blended learning en toetsing.

Pilot 3: Type 5

Onderdeel: Faculteit Economie en Bedrijfseconomie (FEB), BSc Economics and Business Economics & Faculteit Geschiedenis (FGW)

Status: Uitvoering

Omschrijving: Ontwikkelen van een scan voor opleidingen om de studeerbaarheid, doceerbaarheid en organiseerbaarheid van opleidingen te analyseren met een focus op het toetsproces.

Interventie: FEB ontwikkelt een werkwijze om op kwantitatieve manier de SDO voor een opleiding inzichtelijk te maken. FGW evalueert de SDO op kwalitatieve wijze aan de hand van drie interventies: verplaatsen scriptie deadline (-2 weken), clusteren van 1 vak en verplaatsen van een hertentamen (-4 weken).

Resultaat: Kwantitatieve en kwalitatieve scan(s) ontwikkelen voor invloed herziening jaarinrichting op werkdruk bij studenten, docenten en ondersteuners.

Universiteit voor Humanistiek

Pilot 1: Type 5

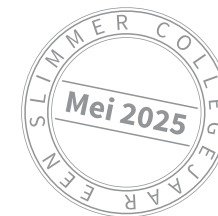
Onderdeel: Masteropleidingen UvH

Status: Uitvoering

Omschrijving: Tijdens de collegevrije week bereiden studenten zich middels activerende opdrachten voor op de vakken. In drie van de vier periodes zijn er vakoverstijgende activiteiten, ter versterking van het curriculum als geheel, rondom reflectie, valorisatie en academische vaardigheden. Om versnippering in taken van docenten die ook onderzoek doen te verminderen, is bij de onderwijsinzetplanning als criterium opgenomen dat onderzoekers minimaal één periode in het jaar geen cursorisch onderwijs hoeven te geven.

Interventie: 1) Van 8 naar 7 onderwijsweken, week 1 wordt collegevrij. 2) Onderwijsinzetplanning, onderzoekers geven tenminste één periode geen onderwijs.

Resultaat: Een rustigere overgang tussen periodes en ruimte maken voor verdieping, reflectie en valorisatie.

Universiteit Utrecht

Pilot 1A-B: Type 5,1

Onderdeel: Faculteit Bètawetenschappen, Biologie

Status: Afgerond (1A), uitvoering (1B)

Omschrijving: Pilot 1A; het in kaart brengen van factoren die werkdruk veroorzaken en het draagvlak voor veranderingen aan het academische jaar. Op basis hiervan is pilot 1B gestart, implementatie van een onderwijsvrije week.

Interventie: Invoeren van een onderwijsvrije week in het najaar.

Resultaat: Werkdrukverlichting in het onderwijs door het inbouwen van rustperiodes.

Pilot 2: Type 5

Onderdeel: Faculteit Bètawetenschappen

Status: Uitvoering

Omschrijving: De pilot bestaat uit drie fases: fase 1 inventarisatie en ranking van werkdruk verhogende factoren bij docenten en studenten, fase 2 oplossingsrichtingen identificeren en fase 3 via subpilots oplossingen uitproberen.

Interventie: Analyse, ranking en implementatie van werkdruk verlagende maatregelen.

Resultaat: Verminderen van werkdruk bij docenten en studenten.

Pilot 3: Type 5

Onderdeel: Faculteit Geesteswetenschappen

Status: Uitvoering

Omschrijving: Werkdrukverlaging door herziening administratieve onderwijsprocessen. Geesteswetenschappen wil leermiddelen efficiënter gebruiken en investeren in onderwijsleiderschap. Meer ruimte voor primaire onderwijstaak (vakinhoudelijk en contact met studenten), ten opzichte van secundaire administratieve onderwijstaken.

Interventie: Inventarisatie van tijdrovende administratieve taken. Inventarisatie van oplossingen die taken vereenvoudigen of automatiseren. Kleinschalige experimenten met deze oplossingen o.a: experimenten met zelfsturend studeren en vormgeven aan standaardisatie, centralisatie en delen van onderwijsmaterialen.

Resultaat: Ontwikkelen en testen van *good practices* voor opschaling binnen de universiteit. Door vereenvoudiging van een aantal arbeidsintensieve processen neemt werkdruk voor docenten af. Meer tijd voor inhoud en interactie met studenten, ook in tijden van krimpende middelen.

Vrije Universiteit Amsterdam

Pilot 1A-C: Type 1

Onderdeel: MSc & BSc Politicologie, Bsc Antropologie (1.A), Faculteit Sociale Wetenschappen (1.B), MSc Sociologie (1.C)

Status: Uitvoering

Omschrijving: Pilot 1 is opgedeeld in drie subpilots. 1.A: Wens om periode 3 & 6 docentarm of -loos in te richten. 1.B: Studentdocenten worden ingezet bij het onderwijs. 1.C: Onderzoek om leerdoelen masterscriptie te verspreiden over het collegejaar.

Interventie: P3 en 6 inrichten voor bijv. tentamens en projecten (1.A), student docenten inzetten in het onderwijs (1.B), inzet portfolio in plaats van een scriptie opzetten, leren van vergelijkbare SCJ-pilots (1.C).

Resultaat: P3&6 contacttijd-vrij gemaakt voor docenten (1.A), Edubadges uitgereikt aan studentdocenten; Inzet studentdocenten in het onderwijsprogramma & Instructie workshops opgezet (1.B), piekmomenten en werkdruk verlagen, studenten de gelegenheid geven vaker academische vaardigheden te oefenen en competenties te verwerven die beter aansluiten bij wat de arbeidsmarkt vraagt (1.C).

Pilot 2A-C: Type 3

Onderdeel: Student- en Onderwijszaken (2.A), BSc Gezondheidswetenschappen (2.B), universiteitsbreed (2.C)

Status: Uitvoering

Omschrijving: Pilot 2 is opgedeeld in drie subpilots. 2.A: Inrichten van meer academische werkplaatsen buiten de VU. 2.B: Nieuwe transversale leerlijn: verlagen prestatiedruk. 2.C: Meer eigenaarschap in leerproces & open feedbackcultuur m.b.v. formatieve dialoog.

Interventie: Outsourcing van werkplaatsen onder begeleiding (2.A), transversale leerlijn (2.B), workshops om docenten te werven om deel te nemen aan de formatieve dialoog (2.C).

Resultaat: Meer academische werkplaatsen voor studenten naast stages (2.A), vermindering van prestatiedruk onder studenten (2.B), studenten genieten meer van studie, minder stress en werkdruk voor studenten en docenten (2.C).

Pilot 3A-B: Type 5

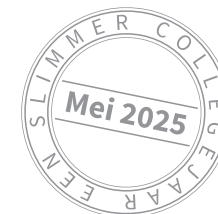
Onderdeel: Universiteitsbreed (3.A), universiteitsbreed (3.B)

Status: Afgerond (3.A), uitvoering (3.B)

Omschrijving: Pilot 3 is opgedeeld in twee subpilots. 3.A: Internationale vergelijking uitgevoerd gericht op aanknopingspunten voor potentiële werkdrukvermindering in de jaarkalender. 3.B: De sociaal-emotionele dimensie van het opruimen van (over) volle curricula.

Interventie: Analyse van de academische jaarkalenders van verscheidende universiteiten (3.A), het ontwikkelen en onderzoeken van een methodiek die helpt bij het opruimen van (over) volle curricula. (3.B).

Resultaat: Rapport 'Hoe korter, hoe beter?' in SCJ Teams (3.A), white paper en methodiek om ruimte in het curricula te creëren (3.B).

Wageningen University & Research

Pilot 1: Type 1

Onderdeel: BSc Bos- en Natuurbeheer. BSc Plantenwetenschappen

Status: Uitvoeringsfase

Omschrijving: Er wordt gestreefd naar vaardighedenontwikkeling en professionele identiteit in curricula. Door vakken met 1 credit in te korten, ontstaat ruimte voor een academic journey die door het hele curriculum loopt. Vakinhoud wordt via een Course Library geanalyseerd en overlap verminderd.

Interventie: Twee opleidingen starten met een curriculumanalyse (overlap, leeruitkomsten, extra-curriculair). In fase twee wordt het curriculum aangepast, mogelijk inclusief een academic journey.

Resultaat: Bachelorcurricula krijgen meer ruimte voor reflectie, vaardigheden en professionele identiteit.

Pilot 2: Type 2

Onderdeel: Alle opleidingen

Status: Gedeeltelijk uitvoeringsfase en gedeeltelijk afrondingsfase

Omschrijving: Digitaal toetsen optimaliseren na positieve ervaringen tijdens de pandemie. Plannen omvatten flexibele inzage, meer formatief toetsen, itembanken, efficiënter nakijken, en gerichte feedback.

Interventie: Focus op digitale toetsing: flexibele inzage, minder summatieve toetsen, ontwikkeling van itembanken en digitaal nakijken. Nieuw beleid benadrukt formatief toetsen en verbeterd gebruik van digitale tools.

Resultaat: Toetsdruk verlaagd door meer ruimte voor programmatisch toetsen.

Pilot 3: Type 3

Onderdeel: Alle opleidingen

Status: Deel 1: evaluatiefase; deel 2: definitiefase

Omschrijving: Vanaf 2023/24 beperkt WUR herkansingen tot één per vak, vermindert werkdruk en verbetert studievoortgang. Herkansingsweken worden gespreid, en docenten krijgen ondersteuning bij nakijken en roosterwijzigingen. Effecten op werkdruk, welzijn en slagingspercentages worden onderzocht.

Interventie: Herkansingen verplaatst van augustus naar juli, met twee in plaats van drie tentamens per jaar en drie in plaats van twee herkansingsperiodes. Nieuw beleid richt zich op programmatisch toetsen.

Resultaat: Langere ononderbroken zomervakantie, minder werk voor docenten, beter studiesucces voor studenten.

Maastricht University

Pilot 1A: Type 4

Onderdeel: Faculty of Arts & Social Sciences, alle opleidingen

Status: Uitvoering

Omschrijving: Evaluatie onderwijsvrije periode 6 (invoering ca. 2014). Preparation weeks voor periode 2, 4, 5. Scriptievormen inventarisatie. Schaalbare interventie. TLC festival SCJ in juni 2025. Problem Based Learning evaluatie. (Inter)nationale vergelijking.

Interventie: Inventarisatie resultaten afschaffing periode 6. Inventarisatie invoering van preparation weeks.

Resultaat: Kennisfestival over Een Slimmer Collegejaar.

Doel: Zinnvolle tijdsbesteding studenten en docenten bij verkorting collegejaar.

Pilot 1B: Type 4

Onderdeel: Faculty of Science & Engineering, alle BSc en MSc

Status: Uitvoering

Omschrijving: Verkorten projectperiodes 3 & 6 met 1 week. Verlengen kerstvakantie tot 3 weken en 2-3 weken eerder zomerreces. Onderzoek naar balans in onderwijsbelasting en onderzoek tijd.

Interventie: jarige pilot verkorting collegejaar en oefening met invulling onderwijsvrije ruimtes. Evaluatie met stakeholders.

Resultaat: Korter collegejaar en goede balans onderzoek- en onderwijstaken.

Doel: Zinnvolle tijdsbesteding studenten en docenten bij verkorting collegejaar.

Pilot 2: Type 1

Onderdeel: Faculty of Health, Medicine and Life Sciences

Status: Uitvoering

Omschrijving: Onderzoek naar verkorting en of intensiteit van het collegejaar. Evaluatie van werkdruk en leerresultaten bij deze interventie.

Interventie: Longitudinale leerlijnen herdefiniëren. Overlap en herhaling reduceren. Vrije dagen aan begin of einde periodes. Reflectieweken voor persoonlijker gericht onderwijs. Verstevenigen mentor-schapsprogramma. Beoordelings-methoden modulebreed combineren.

Resultaat: Literatuuronderzoek naar effecten op leerresultaten bij aanpassing collegejaar als referentie voor toekomstige curriculumaanpassingen.

Doel: Inzicht in welke interventies bijdragen aan verlaging werkdruk en welke interventies leveren het meeste op (output & kosten).

Pilot 3A&B: Type 5

Onderdeel: School of Business & Economics

Status: Uitvoering

Omschrijving: Beide pilots kijken of “floating skills” voor alle Masteropleidingen kunnen worden gegeven; 3A) m.b.t. masterthesis skills, 3B) skills onderwijs ondervangen door “floating skills” en daarmee het collegejaar verkorten.

Interventie: 3A) Evaluatie Masterthesis proces en herinrichting, thesis inclusief resit afgerond voor de zomer. 3B) Curriculumherziening: floating skills vervangen skills onderwijsmodules.

Resultaat: 3A&B) Inkorten collegejaar met 2 weken.

Doel: 3A) Rust: masterthesis afronden in 1 collegejaar met vrije zomervakantie. 3B) Ruimte: verkorting collegejaar door skillsonderwijs anders in te richten.

Colofon

Datum: Juni 2025

Auteur: Pauline Modderman, KWINK groep

In nauwe samenwerking met: Alexandra Schouten-Voskamp, Susan Geurtsen en Babeth Zantinge (UvA), Aida Tunovic en Robert Lagarde (EUR)

Fotografie: Eric Brinkhorst / Ilsoo van Dijk / Jorn van Eck /
Maartje Meesterberends / Shutterstock

Ontwerp: April Design